

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

สุภัจฉรา ยอดเย็น

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กุมภาพันธ์ 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สุภัจฉรา ยอดเย็น ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

.....กรรมการ
(ดร.ชัยพจน์ รังงาม)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 19 เดือน มกราคม พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ดีด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก และดร.ชัยพนธ์ รั้งงาม กรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข วิเคราะห์ผลงาน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณความดีแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ ความรัก ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุภัจฉรา ยอดเย็น

58950092: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ปัญหา/ แนวทางแก้ปัญหา/ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 2

ผู้วิจัย: ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 (PROBLEMS AND GUIDED DEVELOPMENT OF
KINDERGARTEN MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ประยูร อิ่มสวาสดี, กศ.ด., สุเมธ งามกนก,
กศ.ด. 111 หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา
ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม
ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
การรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 57 ข้อ
ซึ่งค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .27-.77 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที
(t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย
ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ
ครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้าง
หลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และ
ขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาระยอง เขต 2 ได้แก่ 1) จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการวัย และพัฒนาการของเด็กและ
มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส 2) จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และ
พัฒนาการของเด็กและจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก 3) จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จาก
การปฏิบัติจริงและเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กเพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติ
และเกิดการเรียนรู้ 5) จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็กให้ครบทุกด้าน 6) ผู้สอนและ
ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

58950092: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: PROBLEMS/ GUIDED DEVELOPMENT/ KINDERGARTEN MANAGEMENT/ UNDER THE RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

SUPUTCHARA YODYUEN: PROBLEMS AND GUIDED DEVELOPMENT OF KINDERGARTEN MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2. ADVISORY COMMITTEE: PRAYOON IMSAWASD, Ed.D., SUMET NGAMKANOK, Ed.D. 111 P. 2018.

The purposes of this research were to 1) study and compare problems of kindergarten management in schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2, classified by fields of study, experiences of teachers, and school size, and 2) to study guidelines for the development of kindergarten management in schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's Sample Size Table. The sample consisted of 118 early childhood teachers working in schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2, 2017. The research instrument was a five-point-rating scale questionnaire, containing 57 items. The item rating discrimination is between .27-.77 and the alpha coefficient of the reliability was .98. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, Mean, Standard Deviation, *t*-test, one-way ANOVA.

The results of this research were as follows.

1. The problems for Early Childhood Educational management in schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2, overall and each aspect was at the medium level. The rankings from the high to the low mean scores are 1) the activities aiming at children learning development 2) the relationship between teachers and family of children, 3) the learning integration, 4) the learning environment, 5) developing a great curriculum, 6) the evaluation of the children's development and learning.

2. The comparison of teachers' opinion concerning problems in managing kindergarten under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2 as classified by fields of study, experiences of the teachers, and school size shows no statistically significant difference.

3. Guidelines for the development of kindergarten management in schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2 include 1) The provision of learning promoting activities to suitable with desire of childhood and development, 2) improving learning environment which could suit with students' interests and provide enough media and equipment to promote children's learning, 3) organizing some learning activities which allow children to learn from their own experience, 4) ensuring that all activities are arranged base on their stage of learning and development, 5) developing some tools to measure and monitor children's behaviors and development, 6) encouraging teaches and parents to take part in developing children and share information about children to each other.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2	10
หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.....	13
หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	29
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ลำดับขั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุป.....	77
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก.....	96
ภาคผนวก ข.....	100
ภาคผนวก ค.....	109
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	111

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	49
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2.....	56
3 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน.....	57
4 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายข้อ.....	58
5 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อ.....	59
6 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อ.....	60
7 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้โดยรวมและรายข้อ.....	61
8 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อ.....	62
9 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมและรายข้อ.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา..... 64
11	วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่ จบการศึกษา โดยรวมและรายด้าน..... 65
12	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน..... 66
13	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้าน..... 68
14	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน..... 69
15	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน..... 71
16	ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการสร้าง หลักสูตรที่เหมาะสม..... 72
17	ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก..... 73
18	ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก..... 74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านบูรณาการ เรียนรู้.....	74
20 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านประเมิน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	75
21 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก.....	76
22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม.....	110

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ได้ให้ความหมายของเด็กปฐมวัยว่า “เด็กปฐมวัย” คือ เด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน หรือต่ำกว่า 6 ปี การจัดการศึกษานั้นได้แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการด้านสมอง และการเรียนรู้อย่างรวดเร็วที่สุด ดังนั้น จึงถือได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝังดูแลเป็นพิเศษ เพื่อจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาตลอดชีวิต ให้เติบโตเป็นเด็กฉลาดและประสบความสำเร็จในชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

ปัจจุบันการเตรียมความพร้อมเด็กไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน รวมทั้งการเตรียมคุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ทำให้การศึกษาปฐมวัยต้องพัฒนาเด็กให้เจริญเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคม มีทักษะชีวิตที่ส่งเสริมศักยภาพสูงสุดของเด็ก อันเป็นพลังการเรียนรู้ที่จะช่วยให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยหมายถึงเด็กที่มีอายุระหว่าง 0-5 ขวบ นั้นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้าน เจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด โดยเฉพาะระบบประสาทและสมอง ซึ่งเจริญเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต ศักยภาพแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง นักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั่วไปต่างเชื่อว่าประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยได้รับเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการทุกด้านต่อเนื่องไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การวางรากฐานที่ดีให้กับเด็กปฐมวัย จึงเท่ากับเป็นการเตรียมและสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาตินั่นเอง (กรมอนามัย, 2552, หน้า 2)

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติที่ดี เกิดการเรียนรู้ และสามารถนำสิ่งที่ได้รับนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ปัจจุบันการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการวางรากฐาน

การศึกษาเบื้องต้นให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ เป็นการปูพื้นฐานชีวิตทั้งมวลให้แก่เด็ก ทั้งทาง ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อที่จะได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศในวันข้างหน้า การจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เกิดขึ้นอย่างมีระบบตามวุฒิภาวะ เด็กควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในวันนี้จะส่งผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในตนเอง และความเชื่อมั่นทางด้านจิตใจ เพราะปัจจุบันนี้ผลการศึกษาค้นคว้าจำนวนมากที่สนับสนุนบ่งชี้การพัฒนาคุณภาพของประชากร จำเป็นจะต้องเน้นการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กซึ่งมีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ควรได้รับการเลี้ยงดู อบรม กล่อมเกล่าอย่างใกล้ชิด เพราะเป็นช่วงที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 1)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพในปี พ.ศ. 2561 โดยมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลัก คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และยังได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาสถานศึกษายุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนทั่วประเทศ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2553 เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สอดคล้องตามจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษาและมีแผนการดำเนินงานอย่างมีระบบ ชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้มีการเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลสู่การเพิ่มคุณภาพผู้เรียน (คุษฎี กระพ้อ, 2556, หน้า 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 เป็นหน่วยงานที่ดูแลสถานศึกษาของรัฐบาลในระดับประถมศึกษาของจังหวัดระยอง โดยครอบคลุม 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ อำเภอเขาชะเมา มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 73 โรงเรียน ได้มีการจัดการศึกษาตามนโยบายและแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2, 2560)

สภาพปัญหาการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหา โดยเฉพาะใน

ด้านความสามารถในด้านผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี และดีมาก น้อยที่สุด และต้องมีการปรับปรุงสูงที่สุดในเรื่องผู้เรียน นอกนั้นในเรื่องของครูและผู้บริหาร พบว่า ครูตามมาตรฐานที่ 8 และ 9 มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงสูง แต่มาตรฐานด้านวิชาการมีผลการประเมินที่ต่ำลงมา โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 13 หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ต่ำกว่ามาตรฐานอื่น ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่พบจากการรายงานความคืบหน้าการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กมีปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้หรือมีต้นทุนในการเรียนที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้า นำไปสู่การขาดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550) ผู้บริหารยังขาดการจัดการหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสม ขาดการนำมาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสมไปใช้ ขาดกระบวนการผลิต และการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 5) จากที่ได้สัมภาษณ์ข้อมูลจากครูผู้สอนนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนต่าง ๆ พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนในระดับปฐมวัยนั้น มักมีปัญหาหลายด้าน เช่น การจัดทำหลักสูตร ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรให้เข้ากับบริบทและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน เทคนิคในการสอนที่เป็นลักษณะแบบเดิม ๆ ไม่ค่อยหลากหลาย สอนไม่ตรงตามแผนการสอนที่ตั้งไว้ สื่อ-วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ขาดความรู้ ความเข้าใจหลักเกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ขาดการนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ในการปรับปรุง ส่งเสริม แก้ไขปัญหาเด็กปฐมวัย สถานที่และอาคารไม่อำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวนครูไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ทำให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดขึ้นอยู่กับปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นสิ่งที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553, หน้า 260)

จากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ขาดบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขาดการบริหารงานเชื่อมต่อกับหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ไม่มีการประเมินหลักสูตร ครูผู้สอนยังมีความบกพร่องในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สภาพครอบครัวของเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขาดแคลนครูผู้สอนที่ครบชั้นเรียนระดับปฐมวัยและครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาด้านปฐมวัย

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย ในการวางแผนการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก รวมไปถึงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนและขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

คำถามของการวิจัย

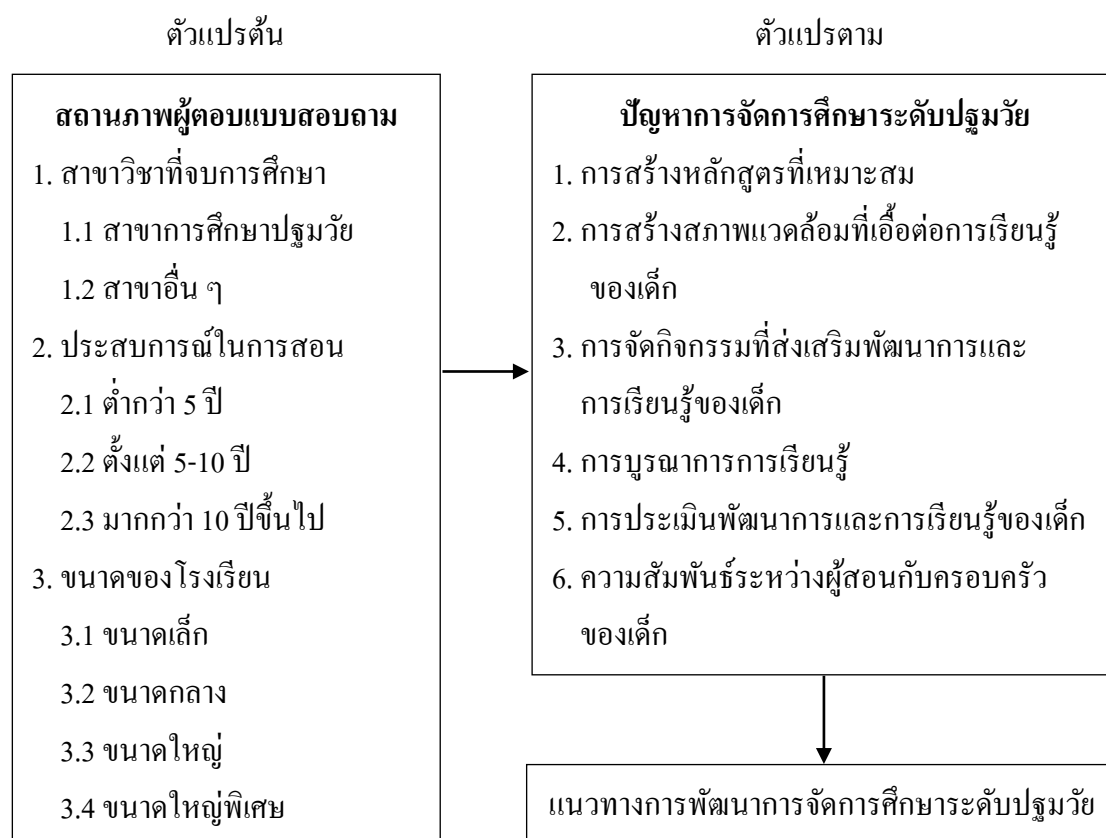
1. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนและขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการพัฒนาจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยที่ผู้วิจัยได้นำขอบข่ายหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6-7) ใน 6 ด้าน คือ 1) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 4) การบูรณาการการเรียนรู้ 5) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 6) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 โดยจำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
2. ทำให้มีข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษานิเทศของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 ใน 6 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6-7) คือ
  - 1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
  - 1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
  - 1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
  - 1.4 การบูรณาการการเรียนรู้
  - 1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
  - 1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 170 คน
  - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยกำหนดขนาดจากตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 118 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดโรงเรียน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรต้น จำแนกเป็น
    - 3.1.1 สาขาวิชาที่จบการศึกษา
      - 3.1.1.1 สาขาการศึกษาปฐมวัย

- 3.1.1.2 สาขาอื่น ๆ
- 3.1.2 ประสบการณ์ในการสอน
  - 3.1.2.1 ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี
  - 3.1.2.2 ประสบการณ์ 5-10 ปี
  - 3.1.2.3 ประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
- 3.1.3 ขนาดของโรงเรียน
  - 3.1.3.1 ขนาดเล็ก
  - 3.1.3.2 ขนาดกลาง
  - 3.1.3.3 ขนาดใหญ่
  - 3.1.3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ใน 6 ด้าน
  - 3.2.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
  - 3.2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
  - 3.2.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
  - 3.2.4 การบูรณาการการเรียนรู้
  - 3.2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
  - 3.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง สิ่งที่เป็นข้อขัดข้องหรืออุปสรรคทำให้การดำเนินการรวมถึงกระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนระดับปฐมวัยของครูผู้สอน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 มี 6 ด้าน ได้แก่

1.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หมายถึง การศึกษาทำความเข้าใจแนวการจัดประสบการณ์ ตารางกิจกรรมประจำวัน แผนการจัดประสบการณ์ การนำแผนการจัดประสบการณ์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินพัฒนาการนักเรียน

1.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม การนำเทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ การปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการจัดบรรยากาศห้องเรียน

1.4 การบูรณาการการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ หลายประสบการณ์สำคัญผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

1.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การวิเคราะห์จุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ การกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการวัดผลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบันทึกและสรุปพฤติกรรม การรายงานผล การนำผลการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครองนักเรียนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ่ายโอนประสบการณ์ในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสบการณ์ตามที่หลักสูตรกำหนด

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการดำเนินการที่ผู้บริหาร โรงเรียนสามารถนำไปปรับปรุงชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติการสอนในระดับปฐมวัย และโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพทั้ง 6 ด้าน

3. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง ครูที่ทำการสอนในระดับปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

4. สาขาวิชาที่จบการศึกษา หมายถึง ครูปฏิบัติการสอนที่จบการศึกษาในสาขาต่าง ๆ แบ่งเป็นสาขาการศึกษาปฐมวัยและสาขาอื่น ๆ

4.1 สาขาการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยที่มีวุฒิการศึกษาก่อนประถมศึกษา การศึกษาปฐมวัย และอนุบาลศึกษา

4.2 สาขาอื่น ๆ หมายถึง ครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวกับระดับการศึกษาปฐมวัย และอนุบาลศึกษา

5. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง จำนวนปีในการสอนของผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

5.1 ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี หมายถึง ครูที่มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เริ่มบรรจุถึงปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี

5.2 ประสบการณ์ 5-10 ปี หมายถึง ครูที่มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เริ่มบรรจุถึงปัจจุบันตั้งแต่ 5-10 ปี

5.3 ประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป หมายถึง ครูที่มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เริ่มบรรจุถึงปัจจุบันตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนซึ่งเป็นตัวกำหนดขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 4 ขนาด คือ

6.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

6.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนเกิน 120 คนไม่เกิน 300 คน

6.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนไม่เกิน 1,500 คน

6.4 ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป

7. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐที่เปิดสอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

8. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่ดูแลสถานศึกษาของรัฐบาลในระดับประถมศึกษาของจังหวัดระยอง โดยครอบคลุม 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ อำเภอเขาชะเมา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
2. หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
3. หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ดำเนินการตามโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการศึกษาแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยยึดหลัก “การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” อันจะส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของ เขต 2 เป็นองค์กรที่มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการวัดผลสำเร็จของงานได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถตรวจสอบได้ ทำให้ผู้เรียน บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไปได้รับบริการที่ดี มีคุณภาพเป็นที่น่าเชื่อถือและศรัทธาของประชาชน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 (2560) ได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยกำหนดให้จัดบริการการศึกษาให้ทั่วถึง มีคุณภาพมาตรฐาน และมีภารกิจรับผิดชอบ โรงเรียนพื้นที่ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเขาชะเมา มีทิศทางการบริหาร ดังนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 เป็นผู้นำแห่งนวัตกรรมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการอยู่อย่างไทยในสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายในปี พ.ศ. 2554

พันธกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และพัฒนาสู่มาตรฐานอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพ
2. พัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน มีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่วิถีชีวิต

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

เป้าหมายความสำเร็จ

1. จำนวนนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
2. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. สถานศึกษาผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น
4. สถานศึกษาให้สังกัดทุกแห่งได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาคุณภาพ

มาตรการ

1. พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
2. พัฒนาการเรียนการสอนและสื่อการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. พัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุมาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 8 กลุ่มสาระ โดยเน้น 5 กลุ่มสาระหลัก ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา และภาษาต่างประเทศ
4. ยกย่องสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
5. พัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานและพัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้
6. สนับสนุนระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 ปลุกฝังคุณธรรม ตำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายความสำเร็จ

1. นักเรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยเพิ่มขึ้น
2. โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมเพิ่มขึ้น
3. นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น

มาตรการ

1. ส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นไทยในสถาบันชาติ ศาสน์กษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย สังคม และประชาธิปไตย
3. ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษาและแก้ไขปัญหาเสพติด

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษา

เป้าหมายความสำเร็จ

1. นักเรียนทุกคนได้รับการสนับสนุนการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
2. นักเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น
3. อัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลง
4. ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ได้รับการพัฒนาสมรรถภาพเพิ่มขึ้น

มาตรการ

1. สนับสนุนงบประมาณตามโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ
3. ส่งเสริมระบบช่วยเหลือนักเรียนให้มีความแข็งแรง
4. ส่งเสริมเครือข่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ส่งเสริมการจัดการศึกษากับเด็กไร้สัญชาติ และเด็กพิการ เพื่อเอื้อต่อสิทธิเด็ก

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

เป้าหมายความสำเร็จ

1. ข้าราชการครูที่ได้รับการพัฒนาสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 2 มีความเข้มแข็งด้านการบริหาร

ทรัพยากรบุคคล

3. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจในความมั่นคงของการประกอบอาชีพ

4. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ และสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด

5. จำนวน โรงเรียนที่ครูสามารถกลับไปปฏิบัติงานสอนเพิ่มขึ้น

มาตรการ

1. ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ
2. ดำเนินการตามนโยบายคืนครูให้นักเรียน
3. สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

เป้าหมายความสำเร็จ

1. สถานศึกษาทุกแห่งที่ไม่ผ่านการรับรองได้รับการสนับสนุน
2. สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการนิเทศ ติดตาม และช่วยเหลือ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 มีความพร้อมและความเข้มแข็งใน

การบริหารและจัดการศึกษา

4. ผู้รับบริการที่มีความพึงพอใจ

มาตรการ

1. การพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา
2. พัฒนาส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
3. นิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ โรงเรียน
4. พัฒนาองค์คณะบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักการ

การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่ไปกับการให้การศึกษา โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับ

ผู้เลี้ยงดูหรือบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เด็กแต่ละคนมี โอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม สอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือ จากบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล วิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพและมี ความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบ การศึกษาระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ และในแต่ละช่วงอายุของเด็ก ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย มาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใ้ได้อย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว รักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ พัฒนาการแต่ละวัยอาจเกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถและศักยภาพ หรือช่วยเหลือเด็กได้ทันทั่วทั้งที่ ในกรณีที่พัฒนาการของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องรีบแก้ไขโดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีพัฒนาการสูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ

เด็กอายุ 3 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- ใช้กรรไกรมือเดียวได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

- รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- เล่นสมมติได้
- รู้จักรอคอย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

- สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- บอกชื่อของตนเองได้
- ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- สนทนาโต้ตอบ/ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
- ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่าย ๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้
- รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
- อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

เด็กอายุ 4 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปลี่เหลี่ยมตามแบบได้
- ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ชอบทำทนายผู้ใหญ่
- ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

พัฒนาการด้านสังคม

- แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- เล่นร่วมกับคนอื่นได้
- รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
- แบ่งของให้คนอื่น
- เก็บของเล่นเข้าที่ได้

พัฒนาการด้านสติปัญญา

- จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้
- บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
- พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
- สนทนาโต้ตอบ/ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

เด็กอายุ 5 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้
- รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง
- เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
- เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
- ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
- ใช้ก้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ
- ยึดตัว คล่องแคล่ว

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

- ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
- เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
- พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
- รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่
- รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

- บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และจัดหมวดหมู่สิ่งของได้
- บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้
- พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง

- สนทนาโต้ตอบ/ เล่าเป็นเรื่องราวได้
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและ แปลกใหม่
- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร”
- เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
- นับปากเปล่าได้ถึง 20

ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะ หรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิด หรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจจะไม่เน้นเนื้อหา การท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น

ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษา อาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วย การสอนแบบ บูรณาการหรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้าง องค์ความรู้ โดยให้เด็ก ได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญ มีดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่

1.1.1 การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่

- การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่

- การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์

- การเล่นเครื่องเล่นสนาม

1.1.2 การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก

- การเล่นเครื่องเล่นสัมพันธ์

- การเขียนภาพและการเล่นกับสี

- การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้ง ไม้ เศษวัสดุ ฯลฯ

- การต่อของ บรรจุ เท และแยกชิ้นส่วน

1.1.3 การรักษาสุขภาพ

- การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย

1.1.4 การรักษาความปลอดภัย

- การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจกรรมประจำวัน

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่

1.2.1 ดนตรี

- การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี

- การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี ฯลฯ

- การร้องเพลง

1.2.2 สุนทรียภาพ

- การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม

- การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และเรื่องราว/ เหตุการณ์ที่

สนุกสนานต่าง ๆ

1.2.3 การเล่น

- การเล่นอิสระ

- การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม

- การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.2.4 คุณธรรม จริยธรรม

- การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ทางสังคม

- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง

- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

- การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ
- การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น
- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การแก้ปัญหาในการเล่น
- การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่

1.4.1 การคิด

- การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่าง ๆ
- การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง
- การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงาน
- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุต่าง ๆ

1.4.2 การใช้ภาษา

- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน
- การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ

เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง

- การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กอ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/ เรื่องราวที่สนใจ

1.4.3 การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ

- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่าง ๆ
- การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
- การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/ สั้น ขรุขระ/ เรียบ ฯลฯ
- การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ
- การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ
- การตั้งสมมติฐาน
- การทดลองสิ่งต่าง ๆ
- การสืบค้นข้อมูล

- การใช้หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.4.4 จำนวน

- การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน
- การนับสิ่งต่าง ๆ
- การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
- การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ

1.4.5 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ ระยะ)

- การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุและการเทออก
- การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน
- การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน
- การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่าง ๆ
- การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ

1.4.6 เวลา

- การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดยสัญญาณ
- การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ
- การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ
- การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

2. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สารที่เด็กอายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาสรู้จักและรับรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

3. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

4. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาโดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

- 1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- 1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

- 2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
- 2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและ แผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุมการเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยต่าง ๆ จึงควรจัด กิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ชื้อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาส ตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนอง ตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหารเช้า ฟักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลองศึกษาออกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย อย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนา

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็น ส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรรีดยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกลงมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล

หลายๆด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบสำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

1. จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เด็กมีการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างของบุคคล เพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

2. การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนั้น สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

2.1 ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและเอกสารหลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของ ชุมชน และท้องถิ่น

2.2 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2.3 การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษา แบ่งออกเป็นการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรองค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3-5 ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ สามารถปรับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1

การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอน ตัวเด็ก ผู้สอน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ทั้งระบบ การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อ โดยเฉพาะระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ 3-5 ปี กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจ จัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษาโดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อ ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

1.1 จัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ร่วมกันพัฒนารายเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อผู้สอนทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

1.2 จัดหาเอกสารด้านหลักสูตร และเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับ มาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจ อย่างสะดวกและเพียงพอ

1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการอบรม ดูงาน ซึ่งไม่ควรจัดให้เฉพาะผู้สอนในระดับเดียวกันเท่านั้น

1.4 จัดเอกสารเผยแพร่ตลอดจนกิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ระหว่างที่เด็กอยู่ในระดับปฐมวัย ผู้บริหารควรจัดให้มีการพบปะทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อผู้ปกครองจะได้สร้างความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนการสอนของบุตรหลานตนได้อย่างถูกต้อง

1.6 สถานศึกษาที่มีเด็กทั้งสองระดับควรจัดกิจกรรมที่ผู้สอน ผู้ปกครองและเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันในบางโอกาส

1.7 สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ควรจัดปฐมนิเทศ ผู้ปกครอง 2 ครั้ง คือก่อนเด็กเข้าเรียนระดับปฐมวัย และก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดีขึ้น

2. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัย นอกจากจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กของตนแล้ว ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้สอนอาจจัดกิจกรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับ การเรียนรู้ใหม่ต่อไป

2.2 พุฒคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

2.3 จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอนตลอดจนสภาพแวดล้อม บรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือ สถานศึกษาอื่น

3. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการ จัดประสบการณ์ ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา จัดการเรียนรู้ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ของตนให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

3.1 จัดกิจกรรมให้เด็กและผู้ปกครองมีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับ ผู้สอน และ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน

3.2 จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุม ประสบการณ์ภายในห้องเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมเกม การศึกษามุมของเล่น เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

3.3 จัดกิจกรรมสร้างข้อตกลงที่เกิดจากเด็กร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

3.4 เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กผู้ปกครอง และ ชุมชน

4. ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาต้องทำความเข้าใจหลักสูตรของ การศึกษาทั้งสอง ระดับและเข้าใจว่าถึงแม้เด็กจะอยู่ในระดับประถมศึกษาแล้วแต่เด็กยังต้องการความรัก ความเอาใจใส่ การดูแลและการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้แตกต่างไปจากระดับปฐมวัยและควรให้ความร่วมมือกับผู้สอน และสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้เร็วยิ่งขึ้น

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัย มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและ สังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจน การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน การวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษา ปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในรูปแบบของ

คณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับดูแลและประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ในการศึกษาทุกระดับ สิ่งที่สำคัญที่จะทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้ก็คือหลักสูตร หลักสูตรจะต้องเป็นข้อกำหนดผู้เรียนจะเรียนอะไร เรียนเพื่ออะไร หลักสูตรจึงเปรียบได้กับมรรควิธีที่จะนำความมุ่งหมายไปสู่ความสำเร็จ การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 82)

เขาวพา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 56) กล่าวว่า หลักสูตรมีความหมายได้ 2 ประการ ดังนี้ ความหมายกว้าง หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง โรงเรียน ชั้นเรียน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนต่าง ๆ กิจกรรมเสริมหลักสูตร สนามเด็กเล่น วิธีการสอน การวางแผน หนังสือ ความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ครู เพื่อนบ้าน ฯลฯ รวมทั้งบรรยากาศต่าง ๆ ที่ครูสามารถจัดขึ้นเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาการไปตามที่ต้องการ ความหมายแคบ หมายถึง การจัดโปรแกรมการศึกษาที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และการจัดประสบการณ์ส่วนหนึ่ง

หลักในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย

หลักในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีลักษณะดังนี้ (เขาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 56)

1. หลักสูตรควรเน้นสภาพชีวิตจริง กิจกรรมที่จัดควรเปิดโอกาสให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา และแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างอิสระ โดยครูควรสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อให้มีร่างกายที่สมบูรณ์และสุขภาพจิตดี

2. หลักสูตรควรเน้นการปรับตัวของเด็ก เปิดโอกาสที่จะให้เด็กเรียนและทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยการแลกเปลี่ยนสิ่งของ ทั้งของเล่น ของใช้ฝึกการอดทนรอคอย และการทำสิ่งต่าง ๆ คนเดียวและเป็นกลุ่ม

3. การจัดประสบการณ์ควรเป็นพัฒนาการทางร่างกายให้มากที่สุด โดยให้เด็กมีโอกาสใช้กล้ามเนื้อใหญ่และเล็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย โดยครูจัดเตรียมกิจกรรม ของเล่น และสื่อการเรียนหลาย ๆ อย่างไว้ให้เด็กได้มีโอกาสเลือก
  4. หลักสูตรควรเน้นการพัฒนาสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่จะเน้นการพัฒนาทางสติปัญญาและการแก้ปัญหา
  5. การจัดประสบการณ์ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความรู้สึกรักใคร่ ความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยใช้วิธีหลาย ๆ อย่างมากกว่าที่จะให้เด็กทำตามครูหรืออ่านเขียนอย่างเดียว
  6. โรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยที่ดีควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง เกิดความรู้สึกและภาพลักษณ์ที่ดีงามต่อตนเองและผู้อื่น
  7. โรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นสถานที่ที่เด็กจะมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยและมีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูดคุย ร้องเพลง เล่นอย่างอิสระ และมีการพักผ่อนอย่างเพียงพอ
  8. ตารางเวลาที่ใช้ในแต่ละวันควรยืดหยุ่นตามความสนใจและความต้องการของเด็ก
  9. ครูผู้สอนในชั้นเด็กปฐมวัยควรมีความรู้เกี่ยวกับมานุษยวิทยา สังคมวิทยา พัฒนาการของเด็ก จิตวิทยา
  10. การให้การศึกษาแก่พ่อแม่ควรเป็นโครงการหนึ่ง และเป็นแนวโน้มใหม่ที่ควรรวมอยู่ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
  11. ควรมีโครงสร้างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับโรงเรียนประถมเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการประเมินผล และเพื่อเพิ่มพูนทัศนคติและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับโรงเรียนประถม หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและธรรมชาติของเด็ก เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตอย่างเหมาะสม
- 2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก**
- สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน จึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กระดับปฐมวัย (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 87)

การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นนับว่ามีผลต่อทัศนคติของเด็กเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กที่เพิ่งมาเข้าโรงเรียน ลีเปอร์ (Leeper, 1984, p. 92 อ้างถึงใน ณรงค์ ศรีนวล, 2531) เสนอว่าการจัดสภาพแวดล้อม (Physical facilities) สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีส่วนเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเป็นการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้มากที่สุด

2. ความปลอดภัยของเด็กและครู การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กให้มากที่สุด ประสิทธิภาพการศึกษาของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยควรให้เหมาะสมกับประสิทธิภาพการศึกษาของเด็กในวัยนี้ กล่าวคือ ห้องเรียนควรมีขนาดกว้าง มีการจัดมุมประสบการณ์ มีตู้เก็บอุปกรณ์ มีบริเวณจัดวางสิ่งของ บริเวณที่รับประทานอาหารควรมีแสงสว่างและสีสดใสอากาศถ่ายเทได้สะดวก และควรมีบริเวณให้เด็กที่ป่วยได้พักผ่อนแยกจากเด็กอื่น ห้องน้ำควรมีหน้าต่างให้แสงแดด อากาศถ่ายเทได้สะดวก บริเวณสำหรับผู้ใหญ่ควรมีทั้งห้องทำงานหรือบริเวณที่ครูทำงาน ควรมีบริเวณสำหรับเก็บหนังสืออ้างอิงและอุปกรณ์ บริเวณที่ใช้ต้อนรับผู้ปกครอง บริเวณสำหรับให้ครูพักผ่อน รวมทั้งควรมีบริเวณสถานที่สำหรับเด็กเล่นกลางแจ้งที่สามารถเข้ามาสู่ห้องเรียนได้สะดวก การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาชั้นนั้นมีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลองและต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กมาก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดที่เล่น และที่ทำกิจกรรมสำหรับเด็กทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 56)

2.1 ความสะอาด ความปลอดภัย

2.2 ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น

2.3 ความสะดวกในการทำกิจกรรม

2.4 ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ

2.5 ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อ และเครื่องเล่น

2.6 บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่น และมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมบริเวณสนามเด็กเล่นที่มีความปลอดภัย และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัดให้ครบทั้ง 6 กิจกรรมในแต่ละวัน โดยทำเป็นตารางกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก เช่น มุมบ้าน มุมหมอ มุมบล็อก มุมหนังสือ เด็กอาจจะเล่นเป็นรายบุคคล หรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้

3.2 กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ ได้ถ่ายทอดความรู้สึกจินตนาการผ่านทางศิลปะ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้าทดลอง เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง นอกจากนี้ กิจกรรมสร้างสรรค์ยังให้ความสนุกสนานและความพอใจแก่เด็ก และมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก

3.3 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ชุมชนชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก มุ่งให้เด็กได้มีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา เน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกร่างกายและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.4 กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กได้วิ่งเล่น ปีน ป่าย และรวมถึงการละเล่นพื้นบ้านด้วย เช่น มอญซ่อนผ้า วิ่งเปี้ยว งูกินหาง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็กของเด็กได้ดี

3.5 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกาย มีทั้งที่เคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่ ซึ่งมีความจำเป็นและความสำคัญยิ่งต่อเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ไม่ว่าจะทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สังคม สติปัญญา และจินตนาการ

3.6 เกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา การแก้ปัญหา เฉพาะหน้าการคิด วิเคราะห์ของเด็กโดยผ่านการเล่นเกม เช่น เกมจับคู่ เกมลี้ดโต เกมเรียงลำดับ เป็นต้น ซึ่งอาจจะเล่นคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งหมดนั้นมี 6 กิจกรรม เช่น กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม การนำเทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ การปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการจัดบรรยากาศห้องเรียน

4. การบูรณาการเรียนรู้

การบูรณาการ เป็นแนวคิดที่นำมาใช้มากขึ้นในโลกที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน เช่น ปัจจุบันแนวคิดการบูรณาการนำมาใช้เกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ อาทิ การวางแผนงานหรือกำหนดยุทธศาสตร์ เป็นการวางแผนหรือยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการ นำไปใช้กับการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อความคิดของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างมาก แต่ปัญหาของครูอยู่ที่บูรณาการสอนระดับปฐมวัยกันอย่างไร

ความหมายของการบูรณาการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง การนำหน้าที่แยก ๆ กันมารวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547, หน้า 2) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้าเป็นส่วนประกอบของอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้สิ่งนั้นเกิดความสมบูรณ์ขึ้น มักเป็นการรวมกันของส่วนประกอบย่อยที่มีความแตกต่างกันตั้งแต่ 2 องค์ประกอบขึ้นไปให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนทั้งหมดที่ใหญ่กว่า

การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้าเป็นส่วนประกอบที่สมบูรณ์ซึ่งเกิดจากการประสานความคิดร่วมกันให้เกิดสิ่งที่ดีที่สุด

ความสำคัญของการบูรณาการ

บูรณาการเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มนุษย์ได้รับข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ แล้วข้อมูลนั้นจะถูกนำเข้ามาสู่การตีความ ซึ่งต้องมีการค้นหาความจริง โดยการเทียบเคียงข้อมูลแล้วรวบรวมไว้เป็น ความทรงจำ จากนั้นจะทำการยอมรับหรือปฏิเสธและนำไปสู่การสรุปเป็นความรู้ใหม่ที่เพิ่มเข้ามา ดังนั้น การเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ หลังจากที่ได้รับรู้เรื่องที่ตั้งใจจะสื่อสารแล้ว แต่ก็ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ เนื่องจากยังไม่ได้รวมเข้ากับทักษะในการมองโลกของผู้เรียน ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการเปิดโอกาสให้สมองได้พัฒนาทักษะการคิดบูรณาการ มิฉะนั้นสิ่งที่ผู้เรียนได้รับการจะไม่เป็นความเข้าใจได้ (จิรนุช อรุณเรือ, 2550, หน้า 28)

ดังนั้น การเรียนการสอนแบบใหม่ จึงเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดเชิงบูรณาการ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ได้มีโอกาสพูด แสดงทัศนคติ ความรู้เดิม ประสบการณ์ที่ตนมีต้องการถ่ายทอดเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ จากการฟังผู้อื่น รับข้อมูลที่หลากหลาย โดยผ่านกระบวนการสังเกต การวิเคราะห์ การทดลอง การแสดงความคิดเห็น มีการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการทบทวนเข้าไปกับความรู้อยู่ที่ตนมีอยู่ จนเกิดเป็นความเข้าใจอย่างแท้จริงถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นกลายเป็นความรู้ใหม่ที่นำไปใช้ประยุกต์ ซึ่งผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (ฉิชนันท์ ภักดิ์แก้ว, 2555, หน้า 72)

สรุปได้ว่า การบูรณาการการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะหลายประสบการณ์สำคัญผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นการร่วมมือระหว่างครูกับเด็ก และยังเป็น การส่งเสริมกระบวนการสังเกต การวิเคราะห์ การทดลอง การแสดงความคิดเห็น ซึ่งเปิดโอกาสให้ สมอง ได้พัฒนาทักษะการคิดบูรณาการ

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การประเมินผลพัฒนาการเด็ก หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อพัฒนาการ การเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการของเด็กแต่ละคน การประเมินผลถือเป็นกระบวนการที่ สำคัญ และจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลพัฒนาการที่ดีควรเป็นไปอย่าง ต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน การประเมินผลพัฒนาการที่คิโนมิได้มีแต่เฉพาะการทดสอบหรือการตัดเกรดให้คะแนนเด็กหรือ ผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรรวมถึงเครื่องมือชนิดอื่น ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วย เช่น การสังเกต และแฟ้มผลงานเด็ก เป็นต้น (นภเนตร ธรรมบวร, 2546)

การประเมินพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การประเมินว่าเด็กมี ความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเพียงใด

การประเมินเด็กปฐมวัย ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมิน ทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์ และเป้าหมายที่ วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเอง หรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดจากการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการ ประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของ เด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการ ประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีก (ดุจดาว สุภากร, 2548, หน้า 42)

5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะศึกษาหรือทำความเข้าใจ พฤติกรรมของเด็กคนใดคนหนึ่งหรือทั้งกลุ่มในวันใดวันหนึ่ง หรือเพื่อที่จะศึกษาพัฒนาการของเด็ก คนนั้นหรือทั้งกลุ่มในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เป็นการประเมินอย่างหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องที่มีคุณค่า สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กันในหมู่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก (จิรนุช อรุณเรื่อ, 2550, หน้า 39)

สมาคมการปฐมวัยแห่งประเทศไทยและสมาคมผู้เชี่ยวชาญทางการปฐมวัย (Naeyx & Naecs, 1991 อ้างถึงใน ยุทธนา มิ่งเมือง, 2549) ได้กล่าวถึงการประเมินผลพัฒนาการเด็ก

ว่าเป็นกระบวนการของการสังเกต การจดบันทึกงานต่าง ๆ ที่เด็กทำ และกระบวนการที่เด็กทำงานต่าง ๆ ว่าเด็กทำอะไร เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อตัวเด็กต่อไป

แมคอะฟี และลีอง (Mcafee & Leong, 1994) ได้สรุปถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยเกิดขึ้น เนื่องจากความต้องการที่จะเข้าใจพัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็ก เนื่องจากครูอนุบาลเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเด็ก บางครั้งอาจเป็นการยากสำหรับครูที่จะสังเกตเห็นพัฒนาการและการเรียนรู้ของลูกศิษย์ตน พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป การเรียนรู้ของเด็กที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากกลุ่มเพื่อนหรือสิ่งแวดล้อมที่เด็กทำงานหรือเล่นด้วย เพราะฉะนั้น ครูควรมีการประเมินผลพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ครูอาจมีการเปรียบเทียบผลงานของเด็กที่ทำในเดือนนี้กับผลงานที่เด็กทำในเดือนที่ผ่านมา เพื่อดูพัฒนาการของเด็ก และประเมินผลหรือดูพัฒนาการปฏิสัมพันธ์และบทบาทของเด็กในขณะที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนว่าเด็กมีปฏิสัมพันธ์ พัฒนาการ และบทบาทเป็นอย่างไร เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น

2) ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยจะมีประโยชน์ในการวางแผนการเรียนการสอน และการตัดสินใจต่าง ๆ ที่มีผลต่อเด็กปฐมวัย โดยส่วนใหญ่ครูอนุบาลจะนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมาใช้ในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยครูในการวางแผน และตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตน เช่น ครูอาจนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กในชั้นของตนเอง นอกจากนั้นข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูได้ยังช่วยให้ครูวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม เช่น กิจกรรมที่จัดแต่ละอย่างควรใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใด การจัดศูนย์การเรียนรู้อย่างไรในรูปแบบไหน เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการจดบันทึกไว้อย่างดีสามารถช่วยเปลี่ยนหรือยืนยัน ทักษะคิด ความคิดเห็น หรือความคาดหวังที่ครูหรือพ่อแม่ผู้ปกครองมีต่อเด็กของตนได้ นอกจากนั้น ยังช่วยให้ครูเรียนรู้และรับรู้รวมตลอดถึงพัฒนาความเข้าใจและยอมรับเด็กที่ตนสอนได้ดียิ่งขึ้น การประเมินผลที่ดีช่วยให้ครูเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของเด็กที่ตนสอนมากขึ้น

3) การประเมินผลเด็กปฐมวัยจะช่วยให้ทราบถึงเด็กซึ่งอาจต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพูดหรือการได้ยิน อาจต้องมีการแนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองให้นำเด็กไปปรึกษาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยเฉพาะ นอกจากนี้ การประเมินผลพัฒนาการ

ยังช่วยให้ครูสามารถค้นพบเด็ก ซึ่งมีพัฒนาการบางด้านล่าช้ามากซึ่งต้องการได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

4) การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีจุดประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก โดยมีการรายงานผลและสื่อสารให้พ่อแม่ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ภาพพจน์ที่ชัดเจนและถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับตัวเด็ก ข้อมูลไม่ควรมาจากความคาดหวังของครูหรือข้อสรุปแบบกว้าง ๆ ขาดตัวอย่างที่ชัดเจน ข้อมูลต่าง ๆ ที่รายงานหรือสื่อสารกับผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก ควรมีความสัมพันธ์และเหมาะสมกับบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับเด็กแต่ละกลุ่ม ข้อมูลที่เกี่ยวกับเด็ก ไม่ควรมีการพูดคุยหรือเปิดเผยกับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ยกเว้น จะได้รับการอนุญาตหรือยินยอมจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเท่านั้น (นภเนตร ธรรมบวร, 2546)

ถึงแม้ว่าเด็กอนุบาลหรือเด็กปฐมวัยในสายตาของผู้ใหญ่อาจรู้สึกว่าเป็นเด็กขี้เกียจยังไม่เข้าใจอะไรมากนัก แต่ถึงอย่างไรเด็กในวัยนี้มีความต้องการทราบถึงผลงาน พัฒนาการและความก้าวหน้าของตนเอง ดังนั้น ครูควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทราบถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของตนเองด้วย นอกจากนี้ ครูควรมีการรายงานผลพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (ทัศนีย์ ใต้หลง, 2553, หน้า 59)

การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นจะมีลักษณะแตกต่างไปจากการประเมินผลในระดับอื่น ๆ ซึ่งจะไม่สามารถใช้ในการสอบข้อเขียนได้ แต่ควรอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึก พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อให้เห็นภาพพจน์ของพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (เขวพา เดตะคุปต์, 2542)

ในการวัดและประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ควรจะครอบคลุมในหัวข้อต่อไปนี้ (นภเนตร ธรรมบวร, 2546, หน้า 67)

1) การวัดและประเมินผลทางร่างกาย ซึ่งวัดจากความเจริญเติบโต (Growth) ของเด็ก
2) การวัดและประเมินผลทางจิตใจ ซึ่งควรศึกษาถึงพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็กในด้านต่อไปนี้

- 2.1) พัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive development)
- 2.2) พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว (Motor development)
- 2.3) พัฒนาการทางด้านภาษา (Language development)
- 2.4) พัฒนาการทางด้านคุณลักษณะเฉพาะตัวและด้านสังคม (Personal & social development)

5.2 หลักการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

เฮนดริค (Hendrick, 1990 อ้างถึงใน นกนตร ธรรมบวร, 2546) ได้กล่าวถึงหลักการต่าง ๆ ในการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง

2) การประเมินผลถือเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าของเด็ก นอกจากนั้น ครูสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของเด็กได้ตลอดเวลา

3) ผลการประเมินเด็กแต่ละคนควรเก็บเป็นความลับ ไม่ควรนำไปเปิดเผยแก่ผู้ไม่เกี่ยวข้อง

4) การเลือกวิธีการประเมินผลต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน

5) ในการเปรียบเทียบระดับพัฒนาการเด็กกับเกณฑ์ ต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานซึ่งใช้กับเด็กวัยเดียวกัน หรือใช้เครื่องมือที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน

6) ในการประเมินพฤติกรรม ครูควรประเมินหลาย ๆ ครั้งก่อนที่จะสรุปผล

7) การเลือกพฤติกรรมที่จะประเมินควรพิจารณาวัตถุประสงค์ของการประเมินสอดคล้องกัน เช่น เมื่อสังเกตเห็นว่าเด็กที่มีปัญหาเกิดขึ้น คือ ติดผ้าห่ม ควรเฝ้าติดตามประเมินพฤติกรรมดังกล่าวไปสักระยะหนึ่ง โดยเน้นพฤติกรรมที่โดดเด่นเน้นพฤติกรรมเดียว

5.3 เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล

โลแกน และโลแกน (Logan & Logan, 1974) ได้เสนอเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินพัฒนาการของเด็ก ทางด้านสติปัญญา ทักษะคิด การรับรู้ การเคลื่อนไหว และพัฒนาการทางร่างกาย ฯลฯ ของเด็ก ดังนี้

1) แบบทดสอบมาตรฐานต่าง ๆ (Standardized test) ทั้งที่ทำเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล

2) แบบทดสอบพัฒนาการทางร่างกาย

3) แบบทดสอบความพร้อมในด้านต่าง ๆ

4) แบบวัดสติปัญญา

5) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

6) แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

7) การสังเกตจากตัวครู พ่อแม่ ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ

8) การสัมภาษณ์และการถามคำถามจากบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียน พ่อแม่ ตัวเด็ก

และผู้เชี่ยวชาญ

9) การเขียนรายงานจากการสัมภาษณ์

10) การพิจารณาจากผลงานในด้านต่างๆของเด็ก

5.4 การสื่อสารผลที่ได้จากการประเมิน

ผลที่ได้จากการประเมินควรมีการนำไปสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ (นภเนตร ชรรมบวร, 2546, หน้า 82) ดังนี้

1) สื่อสารกับเด็ก ครูและเด็กควรมีการพูดคุยสื่อสารเกี่ยวกับพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กเป็นประจำสม่ำเสมอ และถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนเลยทีเดียว การรายงานพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็ก ครูอาจใช้รูปภาพหรือคำพูดง่าย ๆ เพื่อสื่อสารให้เด็กเกิดความเข้าใจได้ ในขณะที่เดียวกันเด็กสามารถช่วยครูเลือกผลงานที่ตนชอบเก็บรวบรวมในแฟ้มผลงาน (Portfolios) และอธิบายเหตุผลที่ตนเลือกแก่ครูและผู้ปกครอง ในบางสถานการณ์ครูสามารถเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการความก้าวหน้าของตนบ้าง

2) สื่อสารกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองเด็กเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็ก วิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่บ้านมีส่วนอย่างมากในการสนับสนุนหรือสกัดกั้นพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้เพราะเด็กต้องอาศัยสถานการณ์ทั้งที่บ้านและโรงเรียนเป็นองค์ประกอบในการพัฒนา ดังนั้น ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับรูปแบบ และวิธีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอก่อนที่จะมีการรายงานพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กให้ผู้ปกครองทราบการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็ก จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้ปกครอง ครูได้มีโอกาสพูดคุยให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการประเมินผลที่แท้จริง

3) สื่อสารกับบุคคลอื่น บุคคลอื่น ๆ ที่ครูจำเป็นต้องสื่อสารเกี่ยวกับผลการประเมิน ได้แก่ ครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้นคนใหม่ หรือครูในโรงเรียนใหม่ที่เด็กจะต้องเลื่อนชั้นไปอยู่ด้วย นักจิตวิทยาหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เป็นต้น รูปแบบของการสื่อสารอาจเป็นได้หลายรูปแบบ เช่น ผลงานจากแฟ้มผลงานเด็ก สมุดรายงานความก้าวหน้าของเด็ก เป็นต้น หรือมีฉะนั้นครูอาจมีการรายงาน โดยการพูดคุย สนทนาโดยตรงเลยก็ได้ เพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างถูกต้องที่สุด ครูควรใช้รูปแบบของการสื่อสารให้หลากหลาย (นภเนตร ชรรมบวร, 2546)

การประเมินพัฒนาการเด็กเป็นกระบวนการสำคัญ และจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อให้เห็นภาพพจน์ของพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการประเมินผลเด็กต้องประเมินทุกด้าน ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง วิธีการ

ประเมินผลต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน ใช้เกณฑ์มาตรฐาน หรือใช้เครื่องมือที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคน ในการเลือกสื่อการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก หลังจากการประเมินหลาย ๆ ครั้งแล้ว แจ้งผลการประเมินและสรุปให้เด็ก ผู้ปกครอง ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้ทราบ เพื่อมีส่วนร่วมในการรับรู้การพัฒนาของเด็ก (นภเนตร ชรรณบวร, 2546, หน้า 85)

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นการวิเคราะห์จุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ การกำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการวัดผลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบันทึก และสรุปพฤติกรรม การรายงานผล การนำผลงานการวัดผล และประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะช่วยกันพัฒนาเด็ก ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นผู้สอนจึงมีใจจะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาด้วย ทั้งนี้มีได้หมายความว่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดการที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 57)

พ่อแม่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาแก่ลูก นับแต่วัยทารกจนกระทั่งถึงวัยเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ดังคำที่กล่าวว่า “พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก” ลักษณะการสอนของพ่อแม่จะเป็นการสอนอย่างไม่เป็นทางการ เป็นไปตามธรรมชาตินับตั้งแต่การสอนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองในเรื่องการอาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหาร เข้าห้องน้ำ ไปจนถึงช่วยสอนเด็กทางด้านวิชาการ

ดังนั้น นอกจากครูจะเป็นผู้วางแผนหลักสูตร และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยแล้ว ผู้ที่จะมีส่วนช่วยให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรบรรลุเจตนารมณ์ก็คือ พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กในโรงเรียนนั่นเอง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นการกระตุ้นให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาแก่เด็กมากยิ่งขึ้น และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความช่วยเหลือแนะนำจากครูในโรงเรียน

ผู้บริหารและครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน บรรยายภาคอันอบอุ่น เชื่อเชิญ ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองรู้สึกสบายใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครู และพ่อแม่ผู้ปกครองควรตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์

ระหว่างกัน ในอันที่จะช่วยพัฒนาให้เด็กเจริญเติบโตไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งครูและผู้ปกครองควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ในอันที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาการครบทุกด้านข้อเสนอแนะอย่างกว้าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และ โรงเรียน ดังนี้ (หรรษา นิลวิเชียร, 2535, หน้า 78)

1. พ่อแม่มีทั้งสิทธิความรับผิดชอบที่จะร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็ก พ่อแม่ควรได้รับการกระตุ้นให้สังเกตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ครูมีหน้าที่สร้างและดำรงความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง การสื่อสารระหว่างกันจะช่วยสร้างความเข้าใจที่ดี และการวางแผนเพื่อกระบวนการพัฒนาของเด็ก

2. ครูแลกเปลี่ยนความรู้ทางพัฒนาการเด็ก และแหล่งวิทยาการซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารและประชุมร่วมกัน ทั้งครูและพ่อแม่แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและพัฒนาการของเด็ก เพื่อช่วยในการดำเนินงานและประโยชน์ในการดูแลเด็กที่บ้านของพ่อแม่ และผู้ปกครอง

3. ครู พ่อแม่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็ก ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ทั้งในกรณีที่เด็กต้องย้ายสถานที่เรียนกลางคัน หรือเด็กที่เลื่อนชั้นสูงขึ้น

กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์

มอริสัน (Morrison, 1988, p. 44 อ้างถึงใน สุจิตรา ผลมาก, 2536) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ว่ามี 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. การทำงาน วิธีที่ใช้กันโดยปกติเพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ การทำงานที่กำหนดให้เสร็จ เช่น ทำหน้าที่สอนพิเศษ ผู้ช่วยครู หาทุน จัดการศึกษานอกสถานที่ และทำงานธุรการ

2. กระบวนการ พ่อแม่มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการศึกษา เช่น วางแผนหลักสูตร ตรวจสอบ และเลือกแบบเรียน กรรมการในกิจกรรมต่าง ๆ บทบาททางด้านนี้ของพ่อแม่ไม่ได้รับการยอมรับจากครูเท่าไรนัก เนื่องจากครูคิดว่าพ่อแม่ไม่มีทักษะพอ อย่างไรก็ตามถ้ามีการเตรียมการที่ดี พ่อแม่ผู้ปกครองหลายคนอาจมีส่วนช่วยเหลือได้มาก

3. การพัฒนา พ่อแม่มีโอกาสพัฒนาทักษะ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อ โรงเรียน ต่อครู และต่อครอบครัว

เบอร์เกอร์ (Berger, 1987 อ้างถึงใน หรรษา นิลวิเชียร, 2535, หน้า 57) ได้เสนอแนะแนวทาง และวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยใช้วิธีการสื่อสารทางเดียว เพื่อแจ้งข่าวเกี่ยวกับแผนงานของโรงเรียนและสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน อีกวิธีหนึ่งคือ การสื่อสาร

สองทางเพื่อให้พ่อแม่ ได้ช่วยเหลือ โรงเรียนตามกำลังความรู้ ความประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

การสื่อสารทางเดียวในระดับอนุบาล ครูประจำชั้นอาจออกจดหมายข่าวง่าย ๆ ไปยังพ่อแม่ของเด็กเป็นประจำ หัวข้อและเรื่องราวในจดหมายข่าวอาจเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน เกร็ดความรู้เกี่ยวกับด้านโภชนาการและพัฒนาการเด็ก เรื่องราวของเด็กแต่ละคนภายในชั้นเรียน เป็นต้น สำหรับครูที่ไม่ถนัดทางด้านศิลปะก็ไม่จำเป็นต้องเป็นกังวลเกี่ยวกับรูปแบบของจดหมายข่าว อาจออกแบบง่าย ๆ โดยมีภาพวาดของเด็กประกอบ และถ้าไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ควรใช้วิธีการเขียนด้วยลายมือก็ได้ เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดอยู่ที่การได้ออกจดหมายข่าว นอกจากจดหมายข่าวแล้ว เอกสารสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ ก็คือ คู่มือผู้ปกครอง ในคู่มืออาจประกอบด้วยขั้นตอนการสมัครเข้าเรียน การเชิญให้มีการเยี่ยมชมโรงเรียน รายงานการประชุมเหตุการณ์หรือวันพิเศษ กระบวนการวัดผล สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แผนการดำเนินงานกิจกรรมพิเศษ เป็นต้น

การสื่อสารสองทาง โรงเรียนควรมีนโยบายมาให้ผู้ปกครองมาพบครูได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า ครู และพ่อแม่ผู้ปกครองควรมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์อันจะเกิดขึ้นแก่เด็กเป็นสำคัญ ในระยะแรกที่โรงเรียนเปิดภาคเรียนใหม่ ๆ ควรจัดการปฐมนิเทศผู้ปกครองเพื่อสร้างความคุ้นเคย และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติให้ตรงกัน ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่เกิดความรู้สึกเป็นมิตร กระตุ้นให้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน นอกจากการปฐมนิเทศแล้ว บุคลากรของโรงเรียนอาจใช้วิธีสื่อสารสองทางโดยการไปเยี่ยมชมถึงบ้าน การรับประทานอาหารร่วมกัน การโทรศัพท์ติดต่อเพื่อแจ้งข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้เบอร์เบอร์ยังได้เสนอแนะวิธีการสื่อสารที่ควรใช้ตลอดทั้งปี ดังนี้

1) การเยี่ยมชมชั้นเรียน ครูประจำชั้นอาจเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมชั้นเรียนในโอกาสพิเศษหรือในเวลาปกติ ครูควรจัดแผนป้ายสำหรับแจ้งข่าวสารถึงผู้ปกครอง และอาจนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ ครูอาจนำแผนงานต่าง ๆ ที่ต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองมาประกาศตามวาระ ในกรณีที่ครูต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียน จะต้องมีแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน และไม่ต้องมีการชักซ้อมล่วงหน้า ไม่ควรบังคับให้ผู้ปกครองต้องทำกิจกรรมถ้าหากไม่เต็มใจ ผู้ปกครองบางคนอาจพอใจที่จะนั่งสังเกตเงียบ ๆ บางคนอาจช่วยเหลือเด็กเป็นรายคน เช่น เล่นเกม อ่านหนังสือให้ฟัง คุยกับเด็กเกี่ยวกับงานที่เด็กกำลังทำ ถ้าหากครูต้องการเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมเป็นพิเศษตามหัวข้อที่ครูเตรียมไว้ เช่น ครอบครัวยุคใหม่ อาชีพของพ่อแม่ สัตว์เลี้ยง ฯลฯ ก็อาจทำได้โดยการวางแผนล่วงหน้ามีการติดต่อเชิญชวนด้วยหนังสือหรือด้วยวาจา หลังจากเสร็จกิจกรรมแล้วอาจมีการรับประทานอาหารร่วมกัน

2) การประชุม การประชุมระหว่างครู-ผู้ปกครอง หรือการประชุมระหว่างครู ผู้ปกครอง เด็ก ควรจัดขึ้นปีละ 2-3 ครั้ง เพื่อทุกคนจะได้มีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตอบคำถาม หรือวางแผนร่วมกัน ควรมีการวางแผนจัดประชุมที่เกิดผลทางสร้างสรรค์ มิใช่ก่อให้เกิด ความวิตกกังวล หรือหวาดหวั่นกันทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน การกำหนดวันและเวลา ควรให้ สอดคล้องกับความสะดวกทั้งสองฝ่าย และมีการแจ้งล่วงหน้า กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ ครอบครัวของเด็ก โรงเรียนควรจัดให้มีอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ภายใต้อารมณ์พร้อมและความเต็มใจ ของทุกฝ่าย ด้วยกระบวนการสื่อสารที่หลากหลาย รอบด้าน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการ พัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ลดปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สอนกับผู้ปกครองนักเรียน ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชื่อมโยงประสบการณ์การช่วยเหลือเด็ก ให้มีพัฒนาการตามที่หลักสูตรกำหนด

จากหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่กล่าวมาทั้ง 6 ด้าน คือ การจัดทำหลักสูตรปฐมวัย ของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการส่งเสริม สุขภาพอนามัยและโภชนาการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและครอบครัวของเด็ก ผู้วิจัย ได้ ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ แล้ว จึง ไปสู่การสร้างเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามในการทำวิจัยเรื่อง ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ได้เลือกตัวแปร ที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

สาขาวิชาที่จบการศึกษา

สาขาวิชาที่จบการศึกษา มีผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญ ต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัยและเป็นผู้จัดการเรียน การสอนในระดับปฐมวัย อันเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับ ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยที่สำเร็จวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือเอกการศึกษาปฐมวัย ย่อมที่จะมี ความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในเรื่องการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย รวมถึง การดูแลเอาใจใส่ในทุก ๆ ด้าน ได้มีประสิทธิภาพได้ดีกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยที่สำเร็จ

วิชาการศึกษาในเอกอื่น ๆ ดังนั้น การศึกษาในวิชาเอกที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อความสามารถ ทักษะการสอน และการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่แตกต่างกันตามสาขาที่สำเร็จมา (อ้อมใจ เวียงสมุทร, 2552, หน้า 53) สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ ไต้หลง (2553) ได้ศึกษาปัญหาและ แนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า สาขาวิชาที่จบการศึกษาจะมีผลต่อปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ประสบการณ์ในการสอน

ประสบการณ์ในการสอน เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนระดับปฐมวัย เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยอีกด้านหนึ่ง เพราะจะแสดงให้เห็นซึ่งความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ โพธิรัตน์พิทักษ์ (2550) ได้ศึกษาคุณลักษณะความเป็นครู ของครู โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา คุณลักษณะความเป็นครู และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูของครู โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ที่มีประสบการณ์สอนที่ต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะความเป็น ครูของ โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 5 ปี และ ประสบการณ์สอน 5 ปี ขึ้นไป พบว่า มีค่าเฉลี่ย คุณลักษณะโดยรวมและรายองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการพัฒนา การสอน การพัฒนาเพื่อนครู คุณธรรมและจรรยาบรรณ การวัด ประเมินผล และการวางตน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า ประสบการณ์สอนของครูจะส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ทำงาน เป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาให้ครูมีลักษณะความเป็นครูที่ดีขึ้น

ขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียนมีผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากโรงเรียนจัดเป็นองค์กรทาง การศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาให้นักเรียน โดยกระจายอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ขนาดของโรงเรียนขึ้นอยู่กับจำนวนครูและนักเรียน หากครูและนักเรียนมีจำนวนมาก จะทำให้ ขนาดโรงเรียนใหญ่ และหากครูและนักเรียนมีจำนวนน้อย จะทำให้โรงเรียนมีขนาดเล็ก โดยขนาด ของโรงเรียนมีผลต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีจำนวนครูและนักเรียน จำนวนมากขึ้นเป็นเงาตามตัว (พนัส หันนาคินทร์, 2524, หน้า 17 อ้างถึงใน วรรณธิดา วงษ์สาจันทร์, 2551, หน้า 42) ขนาดขององค์กรมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานภายใต้องค์การนั้นประสบ

ความสำเร็จได้มากหรือน้อย เมื่อองค์กรขนาดใหญ่ขึ้น กิจกรรมในองค์กรก็จะมีมากขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพขององค์กรต่าง ๆ ที่จัดไว้อาจลดต่ำลง ตลอดจนทรัพยากรบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ได้ องค์กรอาจเปลี่ยนแปลงด้วย สอดคล้องกับกาญจนา นัช แยม ประยูร (2549) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ชลบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยทางการศึกษา ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญจำนวนนักเรียนมาก เพราะวาทันทีทางการศึกษาหลายตัวที่เกี่ยวข้องกับจำนวนนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยกำหนดให้จำนวนนักเรียนเป็นตัวแปรที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มงคล กุลเกลี้ยง (2548) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีการจัดการศึกษาปฐมวัย อยู่ในระดับมาก โดยงานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ งานด้านกิจการนักเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยงานที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด คือ งานด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีเพศและตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกัน

จิรนุช อรุณเรื่อ (2550) ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการบูรณาการเรียนรู้อะไร

สมบัติ สิงห์คำ (2552) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 2) ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง จำแนกตาม

ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทัศนีย์ โต้หลง (2553) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมในรายด้านทุกด้านนั้น พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับกลาง ส่วนด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากในปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากขึ้น และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง แก่ครูผู้ปฏิบัติการสอน นักการศึกษา นักจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญในวงการต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น ด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต พ่อแม่ต้องทำงานมากขึ้น มีเวลาสำหรับเลี้ยงลูกน้อย เด็กเล็ก ๆ ที่ยังไม่ถึงวัยเรียน เป็นวัยที่กำลังเลียนแบบที่เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ อาจได้รับการเลี้ยงดูไม่ถูกวิธี ส่งผลต่อประสบการณ์เบื้องต้นของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นในด้านลบหรือบวก จะมีผลต่อพัฒนาการด้านหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือลบ

ประเสริฐ บุญมี (2554) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 147 คน ผลวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรสนับสนุนงบประมาณให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอรองลงมา คือ ควรให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารสถานที่เป็นเอกเทศ และควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาในระดับสูงขึ้น

ฉันทันท์ ภักดีแก้ว (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการบริการดูแลเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาการจัดการบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยมาก

ไปน้อย คือ การจัดสภาพแวดล้อม การดูแลความปลอดภัย การดูแลสุขภาพ การดูแลโภชนาการ ครูผู้ดูแลเด็ก และการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้รัฐบาลถ่ายโอนภารกิจให้บริการสาธารณสุขที่รัฐดำเนินการอยู่ ซึ่งเป็นภารกิจที่ดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถ่ายโอนงานนั้น ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนภายใน 4 ปี นับตั้งแต่พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ใช้บังคับ (วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542) ซึ่งในภารกิจนั้นก็คือการจัดบริการด้านการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาในครั้งแรก คือ การรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากกรมพัฒนาชุมชน กรมศาสนา กรมประชาสงเคราะห์ สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมอนามัย ซึ่งเดิมวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นสถานที่สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียน เพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อม มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย

มัทนา ฉวนพยัคฆ์ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็กด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ และด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามลำดับ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซานเดอร์ (Sanders, 1990) ศึกษาเรื่อง หลักสูตรอนุบาลศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา การรับรู้ของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ครูโรงเรียนอนุบาลในเขตเมือง 8 เมืองทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐ โอคราโฮมาว่า แตกต่างกันหรือไม่ และเพื่อตรวจสอบว่าการรับรู้ตามตัวแปร ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุของเด็กนักเรียน จำนวนปีที่ทำการสอบ ระดับการศึกษา จำนวนปีที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน จำนวนปีที่เป็นผู้บริหารแตกต่างกันหรือไม่ พบว่า การรับรองหลักสูตรอนุบาลระหว่างอาจารย์ใหญ่กับครูที่มีวุฒิการสอนระดับปฐมศึกษา หรือผู้ที่มีวุฒิทางการบริหาร ครูที่มีประสบการณ์สอน 0-5 ปี ผู้สอนที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกันมา 20 ปี หรือมากกว่าจะมีความแตกต่างกัน มากกว่ากลุ่มอื่น

เบคเลย์ (Beckley, 1986) ศึกษาเรื่องการจัดตารางกิจกรรมประจำวันในโรงเรียนอนุบาล ตัวเลือกและผลที่มีต่อสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ามีความแตกต่างในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดตารางกิจกรรมประจำวันระหว่างการจัดแบบครึ่งวัน แบบเต็มวันทุกวันให้กับนักเรียน วิธีการดำเนินการวิจัยที่ใช้ คือ ทำการทดสอบก่อนและหลังการใช้ทักษะต่าง ๆ 11 ประการ แล้วใช้การทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe) เพื่อทดสอบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน 3 ประเภท คือ นักเรียนที่ใช้ตารางกิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวัน มีความแตกต่างในเรื่องการจดจำจำนวนเลขและอักษร กลุ่มที่ใช้ตารางกิจกรรมแบบเต็มวันบางวัน มีผลดีในเรื่องความสามารถในการเขียนจำนวนเลขได้ตามคำบอกจากข้อมูลของคะแนน โดยเฉลี่ยการจัดตารางกิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวันมีผลดีมากกว่าการจัดแบบอื่น ๆ และผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษานั้น เป้าหมายของนักการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน คือคุณภาพของการศึกษา จึงควรมีการทำการวิจัยอย่างต่อเนื่องเรื่องการจัดตารางกิจกรรมประจำวันที่น่ามาใช้กับนักเรียนเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งของการจัดประสบการณ์ เนื้อหา หลักสูตร และครูผู้สอน

แฟนทุสโซ (Fantuzzo, 2000) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย มี 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียน และการเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน สำหรับผู้ปกครองที่เข้าไปมีส่วนร่วม พบว่า เป็นผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมมากกว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อยในการศึกษาปฐมวัย และผู้ปกครองที่ติดต่อกับโรงเรียนในระดับสูงที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กสามารถสรุปเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยว่าเป็นสิ่งยืนยันปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัยได้เป็นอย่างดีว่าการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนปฐมวัย ควรเน้นการเตรียมความพร้อมพัฒนาเด็กทุกด้านตามศักยภาพและสมคุณ ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จากสื่อและมีโอกาสทำกิจกรรมอย่างอิสระ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตามควรแก่วัยเพื่อให้เกิดผลดีแก่ตัวเด็กอย่างแท้จริง

ลาร์กิน (Larkin, 1992) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ถึงสภาพความเป็นผู้นำในเรื่องการศึกษาในระดับอนุบาล เป็นการสำรวจว่าผู้บริหารโรงเรียน ความคาดหวังและความต้องการในบทบาทตามโครงสร้างในองค์กรอย่างไร ประสบการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะช่วยเตรียมการในการที่แสดงบทบาทภาวะผู้นำอย่างไร การศึกษานี้มีความสำคัญต่อการเตรียมตัวเป็นผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาล ต่อการตั้งนโยบายและการออกไปประกาศนียบัตรรับรองในสาขาการศึกษาอนุบาล ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยอธิบายรายละเอียดของบทบาทผู้บริหารโรงเรียน

อนุญาต เพื่อเสนอให้เห็นว่าคุณภาพและทักษะของผู้นำชนิดใดที่พวกเขาต้องการผลจากการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาล มีบทบาททางการบริหารตั้งแต่การรับผิดชอบต่อการดูแลรักษาทั่วไปในโรงเรียน ไปจนถึงการติดต่อกับครูและผู้ปกครอง ความรับผิดชอบต่อการรับเด็ก งบประมาณ การหาเงินทุน การพัฒนาบุคลากรแตกต่างกันไปตามสภาพของแหล่งเงินทุน ขนาด และการให้ได้รับความช่วยเหลือที่หาได้จากการบริหาร ผู้บริหารทั้งหมดมีการเตรียมตัว การเรียนรู้เบื้องต้นในการบริหารขึ้นอยู่กับการลองผิดลองถูก การมีผู้ช่วยผู้บริหารจะทำให้เกิดความสำเร็จ ด้านรูปแบบการจัดการในเรื่องบรรยากาศ โรงเรียนระดับอนุบาล เป็นแบบการให้ความร่วมมือ ผู้บริหารสตรีมักพบความโดดเดี่ยว เพราะขาดการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่เป็นผู้บริหารด้วยกัน

เวอร์ธแฮม (Werthem, 1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบติดต่อประสานงานระหว่างผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก ตัวอย่างประชากร เป็นผู้ปกครอง 88 คน และพี่เลี้ยงเด็ก 34 คน จากสถานรับเลี้ยงเด็ก 4 แห่ง ในรัฐอิลลินอยส์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถี่และเนื้อหาในการติดต่อสื่อสาร ความพอใจในระดับการติดต่อสื่อสารและทัศนคติระหว่างผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสถิติและใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้บริหาร เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ การเตรียมบุคลากร และโอกาสของผู้ปกครองในการร่วมวางแผนนโยบายและตัดสินใจในกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก จากข้อมูลแสดงว่าความแตกต่างมีนัยสำคัญระหว่างผู้ปกครองและบุคลากรในด้านที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กและผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านอุปสรรคที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสารถูกระบุว่ายังมีในทั้งสองระบบ โดยเกี่ยวข้องกับนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การวิจัยและการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

วิทเทเกอร์ (Whitaker, 1978) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองและผู้บริหารที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน บริเวณที่ตั้งของโรงเรียนในเมือง เกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการ หรือการตัดสินใจ ด้านการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองรู้สึกถึงความไม่สะดวกในการรับรู้ข้อมูลหรือประกาศเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในเรื่องนโยบายการตัดสินใจทางการศึกษา แต่ผู้บริหารกลับเห็นว่า ผู้ปกครองยังมีอิทธิพลต่อโรงเรียนแม้จะมีความสนใจน้อย จึงสรุปว่าชุมชนมีความสำคัญและควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุง ซึ่งบุคลากรในโรงเรียนควรตระหนักถึงและวางโครงการร่วมกันให้บุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

จากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยควรมุ่งเน้นให้เด็กได้มีพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ จากสื่อ และมีโอกาสทำกิจกรรมด้วยตนเองอย่างอิสระ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามสมควรแก่วัยเพื่อให้เกิดผลแก่ตัวเด็กอย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 170 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยกำหนดขนาดจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 118 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) กำหนดขนาดโรงเรียนแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เล็ก	36	25
กลาง	75	52
ใหญ่	50	35
ใหญ่พิเศษ	9	6
รวม	170	118

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการรวบรวมจากเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยึดหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 2 ใน 6 ด้าน จำนวน 57 ข้อ ได้แก่

- ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 10 ข้อ
- ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 9 ข้อ
- ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 10 ข้อ
- ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ 9 ข้อ
- ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 10 ข้อ
- ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก 9 ข้อ

ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert's type) (จำเรียง ถาวรสิน, 2549, หน้า 84) ซึ่งกำหนดความมากน้อยในระดับปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยกำหนดให้มีน้ำหนักคะแนน

- 5 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

2. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ต (Likert's type) โดยผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือมาจากมัทนา จวนพยัคฆ์ (2558, หน้า 110-119)

3. นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

4. นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) (สุวิมล ติरणันท์, 2549, หน้า 139) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ΣR หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์การให้คะแนน

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/ เนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/ เนื้อหา

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์/ เนื้อหา

แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ หากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) เกณฑ์การตัดสินใจ IOC ที่มี
ค่าตั้งแต่ .67 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือตามเนื้อหา นั้น แสดงว่า
ข้อคำถามนั้นใช้ได้ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวน 3 ท่าน

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 2) ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 3) นายกิจพัฒน์ พันธุ์แจ่ม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองน้ำขุ่น
จังหวัดระยอง

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอประธาน
และคณะกรรมการผู้ควบคุมงานนิพนธ์เพื่อตรวจสอบพิจารณา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้
(Try out) กับครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน

6. นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination)
โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่าง
คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .27-.77

7. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า .98

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ
พิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ระยอง เขต 2 เพื่อขอประสานงานและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็น
กลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันรับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 118 ฉบับ จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 118 คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละหัวข้อ และบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน เช่น ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม และการแปลความหมายของคะแนน เช่น เกณฑ์ตามแนวคิด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121)

- 4.51-5.00 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางคณิตศาสตร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 สถิติที่ใช้คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน
2. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t -test)

3. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามประสิทธิภาพในการสอน และขนาดของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์และ แปลความหมายของข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติการทดสอบค่า t
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ F
SS	แทน	ค่าผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of squares)
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean square)
df	แทน	ชั้นของความอิสระ
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่จะเกิดความคลาดเคลื่อน
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตาม
สาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

รายการ	จำนวน	
	(n = 118)	ร้อยละ
1. สาขาวิชาที่จบการศึกษา		
1.1 ปฐมวัย	75	63.56
1.2 สาขาวิชาอื่นๆ	43	36.44
รวม	118	100.00
2. ประสบการณ์ในการสอน		
2.1 ไม่เกิน 5 ปี	56	47.46
2.2 5-10 ปี	37	31.35
2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	25	21.19
รวม	118	100.00
3. ขนาดโรงเรียน		
3.1 ขนาดเล็ก	25	21.19
3.2 ขนาดกลาง	52	44.07
3.3 ขนาดใหญ่	35	29.66
3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	6	5.08
รวม	118	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ปฐมวัย จำนวน 75 คน คิดเป็น ร้อยละ 63.56 และสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.44 จำแนกตามประสบการณ์ ในการสอนไม่เกิน 5 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 47.46 5-10 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 31.35 และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21.19 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ขนาดเล็ก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21.19 ขนาดกลาง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 44.07 ขนาดใหญ่ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.66 และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.08

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	3.06	0.65	ปานกลาง	5
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.19	0.57	ปานกลาง	4
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	3.31	0.67	ปานกลาง	1
4. ด้านบูรณาการเรียนรู้	3.24	0.61	ปานกลาง	3
5. ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.93	0.67	ปานกลาง	6
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	3.27	0.60	ปานกลาง	2
รวม	3.17	0.51	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และ ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะเวลาของ เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายข้อ

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	n = 118		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	SD		
1. การศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของ กระทรวงศึกษาธิการ	3.19	0.72	ปานกลาง	3
2. การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยใน โรงเรียน	3.20	0.92	ปานกลาง	2
3. การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของ เอกสารประกอบหลักสูตร	3.05	0.94	ปานกลาง	7
4. การศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างและจุดมุ่งหมายของแผน การจัดประสบการณ์	3.20	0.86	ปานกลาง	1
5. การวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยตาม ตารางกิจกรรมประจำวัน	3.14	0.92	ปานกลาง	4
6. การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและปฏิทินปฏิบัติงาน ประจำปีของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียน	2.89	0.94	ปานกลาง	9
7. การวิเคราะห์หลักการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ระดับปฐมวัย	3.07	0.89	ปานกลาง	6
8. การวิเคราะห์เทคนิค หลักการสอนเพื่อส่งเสริม พัฒนาการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย	3.13	0.94	ปานกลาง	5
9. การจัดหาตำรา/ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการ จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้บุคลากรใน โรงเรียนได้ ศึกษาค้นคว้า	2.82	0.87	ปานกลาง	10
10. การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น	2.91	0.73	ปานกลาง	8
รวม	3.06	0.65	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของแผนการจัดประสบการณ์ และการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการตามลำดับ

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อ

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก	3.02	1.01	ปานกลาง	9
2. การจัดให้มีวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กระดับปฐมวัยอย่างเพียงพอ	3.16	0.95	ปานกลาง	7
3. การจัดสถานที่เล่นและทำกิจกรรมทั้งในร่มกลางแจ้งสำหรับเด็กระดับปฐมวัย	3.19	0.90	ปานกลาง	5
4. การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นที่ห้องให้สามารถนั่งและนอนได้	3.35	0.71	ปานกลาง	1
5. การดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัย	3.25	0.66	ปานกลาง	3
6. การจัดห้องเรียนมีความปลอดภัย เพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน	3.16	0.83	ปานกลาง	6
7. การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้และความต้องการของเด็ก	3.30	0.74	ปานกลาง	2
8. สถานที่ตั้งอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก	3.07	0.91	ปานกลาง	8
9. สถานที่ตั้งอยู่ในที่ที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ	3.24	0.96	ปานกลาง	4
รวม	3.19	0.57	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นห้องให้สามารถนั่งและนอนได้ การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้และความต้องการของเด็ก และการดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัยตามลำดับ

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายชื่อ

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การจัดตารางกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับเหตุการณ์ และลักษณะของกลุ่มเด็ก	3.28	0.83	ปานกลาง	6
2. การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก	3.32	0.72	ปานกลาง	4
3. การจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีความสมดุลกัน	3.33	0.85	ปานกลาง	2
4. การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการของเด็ก	3.12	0.87	ปานกลาง	10
5. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	3.33	1.02	ปานกลาง	3
6. การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน	3.46	0.86	ปานกลาง	1
7. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ	3.16	0.80	ปานกลาง	9
8. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม	3.25	0.74	ปานกลาง	8
9. การจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสนุกสนาน สนใจที่จะเรียนรู้	3.25	0.80	ปานกลาง	7
10. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กกล้ามเนื้อใหญ่	3.31	1.11	ปานกลาง	5
รวม	3.31	0.67	ปานกลาง	

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสอดคล้อง สื่อวัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีความสอดคล้องตามลำดับ

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการบูรณาการเรียนรู้อยู่โดยรวมและรายข้อ

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านการบูรณาการเรียนรู้อยู่	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อยู่ แบบบูรณาการ	3.17	1.05	ปานกลาง	7
2. ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ แบบบูรณาการ	3.37	0.76	ปานกลาง	2
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเน้นเด็ก เป็นสำคัญ	3.36	0.96	ปานกลาง	4
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้สอดคล้อง กับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก	3.49	0.98	ปานกลาง	1
5. การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคนิคการสอนหลาย ทักษะ หลายประสบการณ์	3.37	0.78	ปานกลาง	3
6. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ และ กล้าแสดงออก	3.23	0.83	ปานกลาง	6
7. การจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น	3.03	0.81	ปานกลาง	8
8. การจัดการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง	2.92	0.62	ปานกลาง	9
9. การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนในการจัดการเรียนรู้อยู่ และแบบบูรณาการ	3.23	1.07	ปานกลาง	5
รวม	3.24	0.61	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคนิคการสอนหลายทักษะ หลายประสบการณ์ และความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามลำดับ

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กโดยรวมและรายข้อ

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.95	0.82	ปานกลาง	6
2. การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน	2.83	0.73	ปานกลาง	8
3. การประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามสภาพจริง	2.74	0.77	ปานกลาง	10
4. การนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ในการปรับปรุงและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก	2.81	0.77	ปานกลาง	9
5. การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	3.06	1.05	ปานกลาง	2
6. การประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุมทุกด้าน	2.91	0.97	ปานกลาง	7
7. การรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ	3.02	0.92	ปานกลาง	3
8. การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก	3.00	0.77	ปานกลาง	4
9. การประเมินหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล	3.08	0.91	ปานกลาง	1
10. การจดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	2.96	0.97	ปานกลาง	5
รวม	2.93	0.67	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การประเมินหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก และการรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 9 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมและรายชื่อ

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การปฐมนิเทศผู้ปกครอง	3.21	0.98	ปานกลาง	8
2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง	3.28	0.72	ปานกลาง	4
3. ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	3.08	0.76	ปานกลาง	9
4. ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็ก	3.23	0.69	ปานกลาง	7
5. การกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมใน การให้การศึกษา	3.36	0.72	ปานกลาง	3
6. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือและ การพัฒนาเด็ก	3.25	0.81	ปานกลาง	6
7. การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่าง สม่ำเสมอ	3.37	0.97	ปานกลาง	2
8. การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง	3.26	1.07	ปานกลาง	5
9. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและบ้าน	3.38	1.14	ปานกลาง	1
รวม	3.17	0.51	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและบ้าน การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และการกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย	ปฐมวัย (n = 75)				สาขาวิชาอื่น ๆ (n = 43)			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
	1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.98	0.69	ปานกลาง	5	3.20	0.55	ปานกลาง
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.12	0.56	ปานกลาง	4	3.31	0.57	ปานกลาง	4
3. ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	3.25	0.64	ปานกลาง	1	3.41	0.71	ปานกลาง	1
4. ด้านบูรณาการเรียนรู้	3.20	0.58	ปานกลาง	3	3.32	0.66	ปานกลาง	3
5. ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.87	0.63	ปานกลาง	6	3.04	0.74	ปานกลาง	6
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	3.21	0.60	ปานกลาง	2	3.38	0.58	ปานกลาง	2
รวม	3.11	0.49	ปานกลาง		3.28	0.52	ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา พบว่าปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ ด้านจัดกิจกรรมที่

ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

สาขาวิชาอื่น ๆ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย	ปฐมวัย (n = 75)		สาขาวิชาอื่น ๆ (n = 43)		t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
	1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.98	0.69	3.20		
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.12	0.56	3.31	0.57	-1.73	0.09
3. ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	3.25	0.64	3.41	0.71	-1.30	0.20
4. ด้านบูรณาการเรียนรู้	3.20	0.58	3.32	0.66	-1.09	0.28
5. ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.87	0.63	3.04	0.74	-1.26	0.21
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	3.21	0.60	3.38	0.58	-1.52	0.13
รวม	3.11	0.49	3.28	0.52	-1.78	0.08

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย	ไม่เกิน 5 ปี (n = 56)				5-10 ปี (n = 37)				มากกว่า 10 ปีขึ้นไป (n = 25)			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
	1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	3.09	0.61	ปานกลาง	5	2.98	0.71	ปานกลาง	5	3.12	0.67	ปานกลาง
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3.22	0.55	ปานกลาง	4	3.14	0.59	ปานกลาง	2	3.22	0.58	ปานกลาง	4
3. ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	3.35	0.67	ปานกลาง	1	3.20	0.66	ปานกลาง	1	3.36	0.69	ปานกลาง	1
4. ด้านบูรณาการเรียนรู้	3.30	0.60	ปานกลาง	3	3.12	0.58	ปานกลาง	4	3.31	0.66	ปานกลาง	3
5. ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.94	0.67	ปานกลาง	6	2.89	0.70	ปานกลาง	6	2.98	0.67	ปานกลาง	6
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	3.35	0.56	ปานกลาง	2	3.12	0.64	ปานกลาง	3	3.32	0.60	ปานกลาง	2
รวม	3.21	0.49	ปานกลาง		3.08	0.53	ปานกลาง		3.22	0.53	ปานกลาง	

จากตารางที่ 12 ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่าไม่เกิน 5 ปี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามลำดับ

5-10 ปี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามลำดับ

มากกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามลำดับ

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการบริหาร การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	แหล่งความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่ เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.36	0.18	0.43	0.66
	ภายในกลุ่ม	115	49.04	0.43		
	รวม	117	49.40			
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.18	0.08	0.27	0.76
	ภายในกลุ่ม	115	37.32	0.33		
	รวม	117	37.50			
3. ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.61	0.30	0.67	0.52
	ภายในกลุ่ม	115	52.05	0.45		
	รวม	117	52.66			
4. ด้านบูรณาการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.84	0.42	1.13	0.33
	ภายในกลุ่ม	115	42.73	0.37		
	รวม	117	43.57			
5. ด้านประเมินพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.12	0.06	0.13	0.88
	ภายในกลุ่ม	115	53.08	0.46		
	รวม	117	53.20			
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	1.18	0.59	1.68	0.19
	ภายในกลุ่ม	115	40.46	0.35		
	รวม	117	41.64			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.46	0.23	0.89	0.41
	ภายในกลุ่ม	115	29.69	0.26		
	รวม	117	30.15			

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ปัญหาการบริหาร การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ขนาดเล็ก (n = 25)				ขนาดกลาง (n = 52)				ขนาดใหญ่ (n = 35)				ขนาดใหญ่พิเศษ (n = 6)			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่ เหมาะสม	3.09	0.57	ปานกลาง	5	3.04	0.65	ปานกลาง	5	3.17	0.66	ปานกลาง	5	2.50	0.73	ปานกลาง	5
2. ด้านการสร้างสภาพ แวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อ การเรียนรู้ของเด็ก	3.24	0.58	ปานกลาง	4	3.16	0.56	ปานกลาง	4	3.27	0.58	ปานกลาง	4	2.80	0.35	ปานกลาง	4
3. ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	3.34	0.70	ปานกลาง	2	3.28	0.65	ปานกลาง	1	3.40	0.71	ปานกลาง	1	2.88	0.38	ปานกลาง	3
4. ด้านบูรณาการเรียนรู้	3.31	0.65	ปานกลาง	3	3.19	0.59	ปานกลาง	3	3.29	0.65	ปานกลาง	3	3.09	0.37	ปานกลาง	1
5. ด้านประเมินพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็ก	2.99	0.67	ปานกลาง	6	2.90	0.66	ปานกลาง	6	3.02	0.73	ปานกลาง	6	2.55	0.41	ปานกลาง	6
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ครูผู้สอนกับครอบครัว ของเด็ก	3.36	0.64	ปานกลาง	1	3.22	0.59	ปานกลาง	2	3.34	0.59	ปานกลาง	2	2.94	0.51	ปานกลาง	2
รวม	3.22	0.53	ปานกลาง		3.13	0.50	ปานกลาง		3.25	0.52	ปานกลาง		2.79	0.22	ปานกลาง	

จากตารางที่ 14 ปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

ขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามลำดับ

ขนาดกลาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามลำดับ

ขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามลำดับ

ขนาดใหญ่พิเศษ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามลำดับ

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการบริหาร การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	แหล่งความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่ เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.34	0.78	1.89	0.14
	ภายในกลุ่ม	114	47.06	0.41		
	รวม	117	49.40			
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	1.25	0.42	1.31	0.28
	ภายในกลุ่ม	114	36.25	0.32		
	รวม	117	37.50			
3. ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	1.42	0.47	1.05	0.37
	ภายในกลุ่ม	114	51.23	0.45		
	รวม	117	52.65			
4. ด้านบูรณาการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	0.45	0.15	0.40	0.76
	ภายในกลุ่ม	114	43.12	0.38		
	รวม	117	43.57			
5. ด้านประเมินพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	1.30	0.43	0.95	0.42
	ภายในกลุ่ม	114	51.91	0.46		
	รวม	117	53.21			
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	1.15	0.38	1.08	0.36
	ภายในกลุ่ม	114	40.49	0.35		
	รวม	117	41.64			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.20	0.40	1.57	0.20
	ภายในกลุ่ม	114	28.95	0.25		
	รวม	117	30.15			

จากตารางที่ 15 พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามขนาด
โรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

**ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2**

ตารางที่ 16 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทนผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการ โรงเรียน	63	19.27	4
2. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการวัย และ พัฒนาการของเด็ก	84	25.68	1
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน	51	15.60	5
4. มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส	69	21.10	2
5. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	60	18.35	3

จากตารางที่ 16 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมที่มี
ค่าร้อยละเรียงลำดับ ได้แก่ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการวัยและพัฒนาการของเด็ก
มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทนผู้ปกครองมาเป็น
คณะกรรมการ โรงเรียน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน

ตารางที่ 17 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย	52	20.23	3
2. จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก	67	26.07	1
3. จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20 คนต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลได้ทั่วถึง	40	15.56	5
4. โรงเรียนควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก	55	21.40	2
5. โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	43	16.74	4

จากตารางที่ 17 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก โรงเรียนควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และจัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20 คนต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลได้ทั่วถึง

ตารางที่ 18 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. จัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	45	16.67	5
2. ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก	50	18.52	3
3. จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	49	18.15	4
4. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง	57	21.11	2
5. จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	69	25.55	1

จากตารางที่ 18 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม
พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ได้แก่ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จาก
การปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมกระบวนการสังเกต
การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ
และจัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

ตารางที่ 19 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
ด้านบูรณาการเรียนรู้

ด้านบูรณาการเรียนรู้	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. จัดกิจกรรมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ	50	16.95	4
2. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	75	25.42	1
3. มีกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้	69	23.39	2
4. สามารถเชื่อมโยงวิชาการต่าง ๆ มาบูรณาการได้	48	16.27	5
5. ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง	53	17.97	3

จากตารางที่ 19 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ด้านบูรณาการเรียนรู้ ที่มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ได้แก่ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก มีกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้ ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง จัดกิจกรรมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญและสามารถเชื่อมโยงวิชาการต่าง ๆ มาบูรณาการได้

ตารางที่ 20 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. จัดให้ผู้สอน ได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ	40	14.60	5
2. ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน	61	22.26	2
3. ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย	45	16.43	4
4. จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก	69	25.18	1
5. ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	59	21.53	3

จากตารางที่ 20 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ได้แก่ จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และจัดให้ผู้สอน ได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ

ตารางที่ 21 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ	52	18.84	4
2. จัดสัมมนาเผยแพร่ความรู้สู่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก	40	14.49	5
3. ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก	68	24.64	1
4. ผู้สอนควรปรึกษาพูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ	55	19.93	3
5. ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก	61	22.10	2

จากตารางที่ 21 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน
กับครอบครัวของเด็กที่มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ได้แก่ ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบใน
การพัฒนาเด็ก ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ผู้สอนควรปรึกษา
พูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ และจัดสัมมนา
เผยแพร่ความรู้สู่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 57 ข้อ ซึ่งค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27-0.77 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำนวน 118 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุป

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 สรุปผลดังนี้

1. ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของแผนการจัดประสบการณ์ และการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการตามลำดับ

1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นห้องให้สามารถนั่งและนอนได้ การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้และความต้องการของเด็ก และการดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัยตามลำดับ

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีความสมดุลกันตามลำดับ

1.4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคนิคการสอนหลายทักษะ หลายประสบการณ์ และความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามลำดับ

1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การประเมินหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก และการรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและบ้าน การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และการกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาตามลำดับ

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำนวนดังนี้

2.1 จำนวนตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 จำนวนตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 จำนวนตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกดังนี้

3.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมที่มีคำร้อยละเอียดระดับ ได้แก่ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการวัย และพัฒนาการของเด็ก มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทนผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการ โรงเรียน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน

3.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีคำร้อยละเอียดระดับ ได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก โรงเรียนควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และจัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20 คนต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลได้ทั่วถึง

3.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีคำร้อยละเอียดระดับ ได้แก่ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอและจัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

3.4 ด้านบูรณาการเรียนรู้ ที่มีคำร้อยละเอียดระดับ ได้แก่ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก มีกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้ ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง จัดกิจกรรมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญและสามารถเชื่อมโยงวิชาการต่าง ๆ มาบูรณาการได้

3.5 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีคำร้อยละเอียดระดับ ได้แก่ จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และจัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ

3.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็กที่มีคำร้อยละเอียดระดับ ได้แก่ ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ผู้สอนควรปรึกษา พูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ และจัดสัมมนา เผยแพร่ความรู้สู่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก

อภิปรายผล

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 อภิปรายผลดังนี้

1. ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความพร้อมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 มีบางโรงเรียนมิยังมีความพร้อมด้านหลักสูตรที่เหมาะสมส่งผลให้จากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ตั้งไว้ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน บางโรงเรียนมีการประสานงานกับชุมชนที่ค่อนข้างน้อย ครูบางคนขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กกับผู้ปกครอง เป็นผลให้การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนไม่เหมือนกัน ส่งผลให้การศึกษาระดับปฐมวัยมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉินฉันท ภัคดีแก้ว (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการบริการดูแลเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาการจัดการบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อมใจ เวียงสมุทร (2552) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะ เขต 2 พบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน และการจัดทำหลักสูตรระดับปฐมวัย ยึดแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กครบทุกด้าน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 พื้นฐานของการเล่นจะช่วยให้เด็กได้เกิดพัฒนาการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน โดยจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย สติปัญญา ค่านิยม เจตคติ และจริยธรรม แนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งการจัดทำหลักสูตรระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ยังไม่เด่นชัดมากนัก ด้วยบริบทที่แตกต่างกันของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีความพร้อมทั้งบุคลากรและงบประมาณ แต่โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรอย่างแท้จริง ดังนั้น ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยจึงสามารถสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมได้ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ชาญวิเศษ (2555, หน้า 95)

ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี เฟ็งกลัด (2552, หน้า 87) ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและข้ออยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กเกี่ยวเนื่องมาจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ รวมไปถึงการดูแลความสะอาดภายในห้องเรียนและบริเวณรอบ เช่น การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นที่ห้องให้สามารถนั่งและนอนได้ การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์ และการดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัย ส่งผลให้ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี เฟ็งกลัด (2552, หน้า 68) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับวิไลลักษณ์ ชาญวิเศษ (2555, หน้า 95) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของเด็กไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมรายบุคคลและรายกลุ่ม ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนอาจไม่สมดุลกัน ครูให้เด็กทำกิจกรรมมีจัดขึ้นเฉพาะภายในห้องเรียน จนลืมไปว่านอกห้องเรียนก็มีแหล่งเรียนรู้

ต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ สนใจ อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียนต่าง ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ยังไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร ครูควรให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเด็กอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำตามเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอน และเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่ม ทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่ารู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทันท์ ภักดีแก้ว (2555, หน้า 56) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการจัดบริการดูแลเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนารักษ์ เตปินดา (2555, หน้า 78) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนบางโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ยังไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเท่าที่ควร เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้หรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ ไม่ส่งเสริมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ครูควรสอนแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้ ดังนั้น ครูจึงปฏิเสธการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการบูรณาการการเรียนรู้ของเด็กไปไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามช่วงเวลาในแต่ละวันและการปรับตัวในการบูรณาการของครูผู้สอนยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควรส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้อย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ จึงทำให้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนา จวนพยัคฆ์ (2558, หน้า 97) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับทัศนีย์ ไต้หลง (2553, หน้า 67) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ นั้น พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับกลาง

1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้การประเมินพัฒนาการของครูปฐมวัยบางโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ยังไม่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งการรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบยังไม่สม่ำเสมอซึ่งทำให้ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของณิชานันท์ ภักดิ์แก้ว (2555, หน้า 55) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการดูแลเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาการจัดการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับรัตนภรณ์ เตปินตา (2555, หน้า 90) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมและสถานที่ที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอนพ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กและครอบครัว ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นสิ่งที่จะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลเด็กกับพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนา จวนพยัคฆ์ (2558, หน้า 98) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ โต้หลง (2553, หน้า 68) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับกลาง

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกดังนี้

2.1 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะครูที่จบการศึกษาไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาเกี่ยวกับการปฐมวัยโดยตรงหรือเอกอื่น ๆ ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ได้มีการจัดอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยให้เหมือนกัน ส่วนคนที่ไม่ได้จบด้านปฐมวัยมาโดยตรงจะดูแลให้ความรู้เกี่ยวกับงานด้านปฐมวัยเป็นพิเศษ จึงทำให้สรุปได้ว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยไม่ว่าจะจบการศึกษาวิชาเอกใดก็สามารถจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้อย่างมีศักยภาพเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอ้อมใจ เวียงสมุทร (2552, หน้า 101) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สถิติ จิรนุช อรุณเรื่อ (2550, หน้า 78) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีจำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เตรียมพร้อมเด็กก่อนเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษาให้เด็กได้พัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมประสบการณ์ตรง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาตนเองไปตามลำดับขั้นของการพัฒนาตามศักยภาพ และ

นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข จากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยดังกล่าวส่งผลให้ครูผู้ปฏิบัติการสอน บุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้บริหารและครูผู้สอนบางส่วนได้รับการยกย่องให้เป็นครูแกนนำหรือครูต้นแบบ โดยบุคลากรทางการศึกษาในปัจจุบันจะจบปริญญาตรี ทำให้มีความตื่นตัวและพร้อมในการปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มที่ ส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยก็สามารถจัดการศึกษาได้ไม่ต่างจากครูที่มีประสบการณ์สอนมาก ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าประสบการณ์การสอนของครูในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ชาญวิเศษ (2555, หน้า 101) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อมใจ เวียงสมุทร (2552, หน้า 103) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่าปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ก็เป็นที่จับตามองและเป็นที่คาดหวังของสังคม ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง ดังนี้ โรงเรียนจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อม การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งถือเป็นหัวใจของการปฏิรูปการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนและคณะครูจึงตระหนักและร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนอย่างจริงจัง ทำให้ปัญหาในการจัดการศึกษาของขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันมีปัญหามิแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ชาญวิเศษ (2555, หน้า 102) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อมใจ เวียงสมุทร (2552, หน้า 104) ได้ศึกษา

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกดังนี้

3.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ที่มีคำร้อยละเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการวัย และพัฒนาการของเด็ก มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทนผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการโรงเรียน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ระบุว่า การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

3.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีคำร้อยละเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก โรงเรียนควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และจัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20 คนต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลได้ทั่วถึง ดังที่ นกนต ธรรมบวร (2546, หน้า 163) ได้ให้ความหมายสภาพแวดล้อมว่าสภาวะที่มนุษย์อาศัยอยู่หรือทำงานและส่งผลกระทบต่อความรู้สึก รวมตลอดถึงประสิทธิภาพในการทำงาน โดยทั่วไปแล้วเมื่อกล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาระดับปฐมวัยมักมีความหมายถึงสภาพภายในชั้นเรียน อาทิ มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นมุมศิลปะ มุมบทบาทสมมติ มุมช่างไม้ มุมภาษา มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมดนตรี รวมถึงมุมน้ำและทราย เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงสภาพภายนอกชั้นเรียนอีกด้วย ดังนั้น สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กจะต้องสนองความต้องการความสนใจทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก ดึงดูดความสนใจทำให้เด็กอยากมาโรงเรียน

3.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีคำร้อยละ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และจัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ดังที่ วาโร เฟิงส์วัตต์ (2542, หน้า 109) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กต้องมีความสำคัญ และให้คุณค่าต่อเด็กโดยต้องมุ่งพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรให้โอกาสเด็กได้เล่น และลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ นอกจากนี้ต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับธรรมชาติ วุฒิภาวะและความต้องการของเด็กด้วย โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เด็กเป็นคนเก่ง คนดี และมีสุขนั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

3.4 ด้านบูรณาการเรียนรู้ ที่มีคำร้อยละเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก มีกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้ ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง จัดกิจกรรมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญและสามารถเชื่อมโยงวิชาการต่าง ๆ มาบูรณาการได้ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 6) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิด เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาบูรณาการการเรียนรู้ของเด็กนั้น จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้เกิดทักษะและพัฒนาการไปพร้อม ๆ กัน และในขณะเดียวกันเด็กก็สามารถที่จะบูรณาการการเรียนรู้ของตนเอง โดยผ่านการเรียนรู้ไปเล่น ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กต่อไป

3.5 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่มีคำร้อยละเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และจัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ ซึ่งการประเมินผลนั้นถือเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลพัฒนาการที่ดีควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

การประเมินผลพัฒนาการที่ดีนั้น มิได้มีแต่เฉพาะการทดสอบหรือการตัดเกรดให้คะแนนเด็กหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรรวมถึงเครื่องมือชนิดอื่น ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วย เช่น การสังเกตและเพิ่มผลงานเด็ก เป็นต้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2550, หน้า 21) กล่าวว่า ในการวัดและประเมินผลพัฒนาการควรกระทำหลาย ๆ ครั้ง จนได้ผลสรุปที่ชัดเจนเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กอย่างเต็มศักยภาพ

3.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ที่มีค่าร้อยละเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ผู้สอนควรปรึกษา พูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ และจัดสัมมนา เผยแพร่ความรู้สู่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ดังที่ สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ (2550, หน้า 6) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ครูต้องใส่ใจ คือ ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เนื่องจากผู้ปกครองควรได้รับรู้งานของโรงเรียน ออกความเห็นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและโรงเรียน เช่น ให้ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ปกครอง เรื่องเกี่ยวกับโรงเรียน หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ให้ข้อมูลความรู้แบบการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง และรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ มีดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ครูควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของแผนการจัดประสบการณ์และศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นที่ห้องให้สามารถนั่งและนอน จัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้และความต้องการของเด็ก และดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัย

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัด กิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกันใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีความสมดุลกัน

1.4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ควรกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคนิคการสอนหลายทักษะ หลายประสบการณ์ และมีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1.5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรประเมินพัฒนาการหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล ใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก และรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก กิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและบ้าน ติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อไป มีดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). *คู่มือการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมอนามัย. (2552). *คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด-5 ปี*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรรณิการ์ โพธิ์รัตน์พิทักษ์. (2550). *คุณลักษณะความเป็นครูของครูโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัญญนัช แยมประยูร. (2549). *ศึกษาปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *การคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ชลเชษฐ์มีเดีย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). *การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย*. วันที่ค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://admin.e-library.onecapps.org/Book/1233.pdf>
- จำเรียง ถาวรสิน. (2549). *การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรนุช อรุณเรือ. (2550). *ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรนุช อรุณเรือ. (2553). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2552-2553*. วันที่ค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://witayakronclub.wordpress.com/>
- ณรงค์ ศรีนวล. (2531). *การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

- ณิชนันท์ ภัคดีแก้ว. (2555). ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คุณดาว สุภากร. (2548). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทัศนีย์ ใต้หลง. (2553). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2546). หลักสูตรการศึกษาประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ บุญมี. (2554). ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปราณี เฟื่องกลัด. (2552). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- มงคล กุลเกลี้ยง. (2548). สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- มัทนา ฉวนพยัคฆ์. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุทธนา มิ่งเมือง. (2549). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอ พี กราฟฟิกส์ดีไซน์.
- รัตนกรณม์ เตปินดา. (2555). *ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณธิดา วงษ์สาจันทร์. (2551). *ปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคอุบลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วาโร เฟ็งสวัสดิ์. (2542). *การวิจัยการศึกษาปฐมวัย*. สกลนคร: โปรแกรมวิชาการวัดผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วิไลลักษณ์ ชาญวิเศษ. (2555). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมบัติ สิงห์คำ. (2552). *ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2. (2560). *แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2560 เอกสารลำดับที่ 1/2560 กลุ่มนโยบายและแผน*. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แผนการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ป.4-5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2550). *แนวทางมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *ภาพอนาคต & กลยุทธ์ เราจะใช้ ICT เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างไร?*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). รายงาน
การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2544-2548).
กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง (มหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา
แห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา พลมาก. (2536). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดจันทบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพร สุวรรณศรีนนท์. (2550). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการ
เด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2549). *การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ
(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษา: หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- อ้อมใจ เวียงสมุทร. (2552). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Beckley, W. L. (1986). Kindergarten scheduling options and effects on student achievement.
Dissertation Abstracts International, 47(5), 1587-A
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper Collins.
- Fantuzzo, J. W. (2000). Family involvement: A multivariate assessment of family participation in
early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367- 376.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 3(3), 607-608.
- Larkin, E. (1992). The preschool administrators: Perspectives on leadership in early childhood
education. *Dissertation Abstracts International*, 53(2), 397-A.
- Logan, M., & Logan, V. G. (1974). *Educational for young children*. Toronto: McGraw-Hill.

Mcafee, O., & Leong, D. (1994). *Assessing and guiding young children's development and learning*. Toronto: Allyn and Bacon.

Sanders, J. M. (1990). Kindergarten curriculum: A comparisonal study of the elementary school principal, the kindergarten teacher in eight northeastern countries in Oklahoma. *Dissertation Abstracts International*, 52(2), 422-A.

Werthem, L. (1994). Communication patterns and communication attitude between parents and caregiver. *Dissertation Abstracts International*, 48(4), 55-61A.

Whitaker, B. L. (1978). Citizen participation in educational decision making in an urban school district as perceived by parents and administrators. *Dissertation Abstracts International*, 98(6), 5-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ว.0507

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 กันยายน 2559

เรื่อง ขอบขออนุญาตเคราะห้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เค้าโครงการวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วยนางสาวสุภัจฉรา ขอดเย็น นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58950092 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยอยู่ในความดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อัมสวาสดี เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขออนุญาตเคราะห้จากท่านในการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห้ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 038-102052

โทรสาร 038-745811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ว.0508

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

17 กันยายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วยนางสาวสุภัทฉัตรา ขอดเย็น นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58950092 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยอยู่ในความดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ภาควิชาการศึกษามหาบัณฑิต ได้พิจารณา แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษามหาบัณฑิต

ภาควิชาการศึกษามหาบัณฑิต

โทร. 038-102052

โทรสาร 038-745811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ว.0509

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

19 กันยายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วยนางสาวสุภัทฉรียา ยอดเย็น นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58950092 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยอยู่ในความดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวัสดิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ใน ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ภาควิชาการศึกษามีความ ประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหา คุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

โทร. 038-102052

โทรสาร 038-745811

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
  2. ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบคำถามทุกข้อ
  3. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะรักษาคำตอบของท่านเป็นความลับ คำตอบของท่านจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด
  4. แบบสอบถามทั้งหมดมี 3 ตอน คือ
    - ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม
    - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน
    - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 2 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านบูรณาการเรียนรู้ ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน
- แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ซึ่งไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่าน จะถือเป็นความลับไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่านทั้งสิ้น

สุภัทฉรา ยอดเย็น

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

1. สาขาวิชาที่จบการศึกษา

- ปฐมวัย   สาขาวิชาอื่น ๆ

2. ประสบการณ์ในการสอน

- ไม่เกิน 5 ปี   5-10 ปี   มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

3. ขนาดโรงเรียน

- ขนาดเล็กไม่เกิน 120 คน
 ขนาดกลาง 121-300 คน
 ขนาดใหญ่ 301-1,500 คน
 ขนาดใหญ่พิเศษ 1,500 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการพัฒนาระดับปฐมวัย ของ โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

คำชี้แจง ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาอ่านแบบสอบถามอย่างละเอียดก่อนเขียนเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องทางขวามือตามความคิดเห็นทุกด้านและทุกข้อ โดยให้ค่าของระดับ

คะแนน 5 ระดับ ตามความเป็นจริง ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของ กระทรวงศึกษาธิการ					
2	การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยในโรงเรียน					
3	การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเอกสาร ประกอบหลักสูตร					
4	การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของแผนการจัด ประสบการณ์					
5	การวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยตามตาราง กิจกรรมประจำวัน					
6	การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน					
7	การวิเคราะห์หลักการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย					
8	การวิเคราะห์เทคนิค หลักการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการพื้นฐาน ของเด็กปฐมวัย					
9	การจัดหาตำรา/ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษาค้นคว้า					
10	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสม กับความต้องการของท้องถิ่น					
11	ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก					
12	การจัดให้มีวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กระดับปฐมวัย อย่างเพียงพอ					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
13	การจัดสถานที่เล่นและทำกิจกรรมทั้งในร่มกลางแจ้งสำหรับเด็ก ระดับปฐมวัย					
14	การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นห้องให้สามารถ นั่งและนอนได้					
15	การดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพ เรียบร้อยและปลอดภัย					
16	การจัดห้องเรียนมีความปลอดภัย เพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรม และประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน					
17	การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตาม วัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้และความต้องการ ของเด็ก					
18	สถานที่ตั้งอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก					
19	สถานที่ตั้งอยู่ในที่ที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ					
20	ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การจัดตารางกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับเหตุการณ์และ ลักษณะของกลุ่มเด็ก					
21	การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการของเด็ก					
22	การจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีความสมดุลกัน					
23	การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการของเด็ก					
24	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอต่อ การจัดกิจกรรม					
25	การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน					
26	การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ					
27	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม					
28	การจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสนุกสนาน สนใจที่จะเรียนรู้					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
29	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่					
	ด้านการบูรณาการการเรียนรู้					
30	การศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ					
31	ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ					
32	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ					
33	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก					
34	การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคนิคการสอนหลายทักษะหลายประสบการณ์					
35	การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก					
36	การจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น					
37	การจัดการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง					
38	การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนในการจัดการเรียนรู้และแบบบูรณาการ					
	ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก					
39	ความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก					
40	การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน					
41	การประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามสภาพจริง					
42	การนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ในการปรับปรุงและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก					
43	การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก					
44	การประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุมทุกด้าน					
45	การรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
46	การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก					
47	การประเมินหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล					
48	การจดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ					
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก						
49	การปฐมนิเทศผู้ปกครอง					
50	การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง					
51	ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก					
52	ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็ก					
53	การกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ การศึกษา					
54	การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือและการพัฒนาเด็ก					
55	การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ					
56	การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง					
57	การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและบ้าน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านและพิจารณาประเด็นที่ท่านคิดว่าเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา
ระดับปฐมวัยมากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) เลือกแนวทางแก้ไขปัญหาได้ 3 แนวทาง

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

- ( ) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทน
ผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการโรงเรียน
- ( ) จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการของเด็ก
- ( ) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน
- ( ) มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส
- ( ) จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

- ( ) สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย
- ( ) จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก
- ( ) จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 20 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลได้ทั่วถึง
- ( ) โรงเรียนควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก
- ( ) โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ อย่างเหมาะสม
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

- ( ) จัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
- ( ) ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก
- ( ) จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ
- ( ) จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ( ) จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

4. ด้านบูรณาการเรียนรู้

- ( ) จัดกิจกรรม โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ
- ( ) จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก
- ( ) มีกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้
- ( ) สามารถเชื่อมโยงวิชาการต่าง ๆ มาบูรณาการได้
- ( ) ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

5. ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

- ( ) จัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ
- ( ) ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน
- ( ) ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย
- ( ) จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก
- ( ) ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก

- ( ) โรงเรียนแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ
- ( ) จัดสัมมนา เผยแพร่ความรู้สู่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก
- ( ) ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก
- ( ) ผู้สอนควรปรึกษา พูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ
- ( ) ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม

ตารางที่ 22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1.	.75	20.	.54	39.	.69
2.	.57	21.	.77	40.	.66
3.	.69	22.	.73	41.	.72
4.	.58	23.	.63	42.	.74
5.	.51	24.	.59	43.	.75
6.	.71	25.	.75	44.	.73
7.	.76	26.	.60	45.	.56
8.	.67	27.	.66	46.	.65
9.	.64	28.	.68	47.	.63
10.	.65	29.	.72	48.	.65
11.	.49	30.	.67	49.	.57
12.	.27	31.	.67	50.	.66
13.	.63	32.	.68	51.	.43
14.	.56	33.	.73	52.	.55
15.	.53	34.	.58	53.	.64
16.	.64	35.	.55	54.	.71
17.	.68	36.	.59	55.	.68
18.	.74	37.	.61	56.	.73
19.	.75	38.	.68	57.	.74

หมายเหตุ: ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = .98